

Pa
dejas
celu 42

,

1978.g. augustā

PA DEJAS CEĻU 42

Kad pienāk laiks jaunam žurnālam uzrakstīt dažas rindas, lai aizpildītu otro lapas-

pusi, tad katrreiz gribas rakstīt ko jauku, cerīgu. Diemžēl tā nav iznācis un šoreiz arī tā nebūs. PDC 41 ļoti labi izskatījās. Zīmējumi (Laumas Treimanes, Daces Bobetas, Brigitas Strodes un Kārļa Paegles) bija ļoti labi un drukātājs tos ļoti labi iespieda. Labs spiediens bija arī tekstam un fotogrāfijām. B E T. Mēs žurnālu drukātājam nodevām 31. maijā, atpakaļ saņēmām 7. jūlijā. Vēl pagāja kāda nedēļa kamēr aizsūtījām uz Kanberu, Melburnu un Adelaidi, jo bija izdevība to izdarīt par velti ar atsevišķu cilvēku palīdzību, tā ietaupot pasta izdevumus. Katrā pilsētā droši vien pagāja vēl laiks kamēr to izdalīja un tāpēc beidzot, kad žurnāls nonāca lasītāju rokās, tas jau izlikās „vecs”.

Austrālijā 1. jūlijā drastiski pacēla pasta likmes. Piemēram, tagad drusku pāri par pusi no Austrālijas abonentu naudas aiziet pasta izdevumos un no aizjūras abonentiem nekas pāri nepaliek. Tagad jau grūti dabūt abonentus. Dilemma ir, cik varam pacelt abonentu maksu un vēl eksistēt; bet ja nepaceļam, tad arī nevaram turpināt tagadējo žurnāla kvalitāti. Vai kādam butu padoms?

(Turp. 29. lpp)

Redaktors Juris Ruņģis

Sekretārs Jānis Dūšelis

Saimnieciskās daļas vadītājs
Pēters Pincers

Redakcijas locekļi Andris
Kariks, Anna Majoriņa, Anita
Misiņa, Linda Ozere, Kārlis
Paegle, Brigita Strode, Lauma
Treimane.

LJAA pārstāvji Jānis Čēciņš
Valda Sikсна

Pārstāve Melburnā Ināra Zemītis

*

Vākus zīmējusi Lauma Treimane

*

Fotogrāfijas A. Lejietis,
G. Vagare, V. Motmillers, A.
Ziedare.

Viena gada abonements (6 numuri)
maksā \$A5.00 Austrālijā, un ārze-
mēs pa lēno pastu.

*

Sludinājumi maksā

1 lapaspuse - \$A40.00

½ lapaspuse - \$A15.00

¼ lapaspuse - \$A 5.00

Īssludinājumi („Classifieds”)
\$A0.25 par rindu (3" vai 75mm
platu).

*

Iepriekšējie numuri līdz nr. 32 -
\$A0.50 katrs; no nr. 33 - \$A1.00
katrs.

*

Naudas pārvedumi un čeki izrak-
stāmi Austrālijas dōlāros uz
ALTDK vārdu.

Ar vārdu vai iniciāļiem parakstīti raksti ne vienmēr atbilst redakcijas viedoklim.

*

PA DEJAS CEĻU 42

1978. g. augustā

izdod

Austrālijas latviešu tautas deju kopas

PA DEJAS CEĻU 42

August 1978

published by

Australian Latvian Folk Dancing Groups

*

Adrese: 21 Margaret Street, ROSEVILLE, NSW 2069, Australia

Staburadze

O. Kārklipš

Ai, jaunība! Ak, skaistā jaunība! Kas par prieku iepazīt jauniešus skaidrām, latviskām dvēselēm, kuriem nav bijis par grūtu nomērot tālo ceļu uz Austrāliju!

Sešas jaunas, daiļas Staburadzes nu jau pabeigušas savu spožo, panākumiem bagāto Austrālijas turneju. Kas zin, cik viņām šī tālā sala ar savām īpatnībām patika, bet - mums gan visiem, kas vien viņas dzirdēja, viņu dziesmas gāja pie sirds, viņas prata mūs sajūsmināt. Sajūsmināja ar savu šarmanto stāju, skaistām dziesmām un labu izpildījumu.

Programma viscaur ieturēta tautiskā garā: tautas dziesmu apdares un oriģinālās kompozīcijas uz latviskiem tekstiem. Netrūka romantisma, netrūka arī jaunatnīga draiskuma un gaiša prieka. Visam pāri - ilgas pēc dzimtenes un tās brīves. Klausītāji, kuri vēl Latviju atceras, uz mirkli aizsaprojās pagātnē, bet jaunieši, kuri Latviju nekad nav redzējuši, varēja it kā sajust mīlās dzimtenes elpu. Jau pats vārds - Staburadzes - ierosināja garā sarežģēt latvju likteņupi Daugavu ar mūžīgi plūstošo straumi un raudošo Staburagu.

Staburadzēm pūrā daudz salocītu dziesmu; Austrālijas Latvietī bija pieminētas - 33. Tas ir ievērojams skaits, kas prasa milzu darbu un aizrautīgu nodošanos mākslas priekam un daiļumam. Visas ansambļa dalībnieces savu uzdevumu veica priekšzīmīgi, ar mīlestību. Labi bija ansambļa kopdziedājumi, kā arī solo izpildījumi un instrumentāli pavadījumi. Varēja manīt, ka visi dalībnieki mūzikāli apdāvināti.

Atzinība pienākas arī ansambļa trim puīšu cilvēkiem, kuri pratuši lietpratīgi paveikt daudzos vokālos un instrumentālos aranžējumus, un spīdoši pavadīja meiteņu dziedājumus, kā arī bez kļūmēm novadīja visu plašo programmu.

Šo rindiņu rakstītājam bija izdevība būt klāt Staburadžu pēdējā, tā teikt, atvažu koncertā, Sidnejā. Publikas daudz, atsaucība ļoti sirsnīga, netrūka ne vētrainu aplausu ne spēcīgas kāju rībināšanas. Tā no izpildītām divdesmit dziesmām bija jāatkārto veselas astoņas (!). Publika labprāt būtu klausījusies vēl un vēl, bet dziesmas bija izskaņējušas, ansambļa vadītājs atvadījās sirsnīgiem vārdiem - „uz redzēšanos!”, un ansamblis deva vēl pēdējo - Jankarijā - ar kuru bijusi ievadīta visa Staburadžu turneja Austrālijā.

Trimdā mums ir vairāki mūzikāli ansambļi, kuros lielākoties darbojas jaunatne. Šādu ansambļu uzstāšanās vai nu no pašu vidus jeb no pārjūrām

arvien ir saistījusi plašu publikas uzmanību; programmas parasti izteikti nacionālas, ar viegla rakstura mūzikāliem dziedājumiem un izpildījumu.

Mūsu jaunatne, laimīgā kārtā, nav iespaidojusies, nav samaitāta no visādām pop-grupām, visādiem „bīteļiem” un neskaitāmiem citiem, kuri cenšas izcelties ar nekoptiem matiem un bārdām un nodriskātiem apģērbiem, ar nepievilcīgu gorīšanos, dažādiem blāvieniem un bungu dauzīšanu, un kurus tomēr cittautu jaunatne skriešus skrien klausīties, lai pie izdevības par savu naudu pat ģībtu.

Staburadzes un viss ansamblis visnotāļ ieturēja patīkamu, priekšzīmīgu stāju. Bija prieks to vērot. Meitenes pat uzstājās trejādās garās, krāšņās kleitās, tā radot it svētdienīgu noskaņu.

Vienīgi, pārmērīgi lielais skaņu pastiprinātāju skaits traucēja uztvert meiteņu balsu dabīgo pievilcību un pavadošos instrumentus pataisīja pārāk skaļus. Bet - tas ir patreizējais laikmets, kas mums gribot negribot jāpieņem, tāpat kā mēs nevaram braukt ar zirdziņiem, ja to vietā ir izgudrots auto.

Profīli

RITA GRAVA - ar Smaidoni leišu klubā norāva „džekpotu”, bet vēlāk visu paspēlēja.

AUSMA LĪDACE - vienīgā precētā Staburadze. Spēlē ģitāri.

BILL CHISM - adoptēts amītis. Viņam seko ēna.

VALDA UPENIECE - pirmā Staburadze! Jau 9 gadu vecumā dziedāja televīzijā.

RITA CIRCENE - dzied un arī spēlē flautu.

PAULS BERKOLDS - uzstājās Leišu klubā. Akordeons vēl atkopjas.

SKARLETA BERKOLDE - arī norāva „džekpotu”, bet nepaspēlēja.

BENITA JAUNDALDERE - klusākā no visām, bet ar lielu sirdi.

OJĀRS LĪDACIS - Sidnejā pirka koferus - un sviņa. Uz skatuves neparādījās.

KAZIMIRS UPENIEKS - grupas „fīrers”. Spiež pogas un nervozē. Nelaida kaķi līdzdziedāt.

Laima Bērziņa

(6. Shell National Folkloric festivals Sidnejas Operas nama Koncerta zālē, 1978. g. 4. un 5. jūnijā. Piedalās tautas deju kopas Jautrais pāris un Sprigulītis, vīru ansamblis Ziemeļbalss, Imants Līcis - klaviers, Prue Page - flauta.)

Tādas izrādes kāda Sidnejā ir izveidojusies "Shell National Folkloric" festivāls, es noskatos ar lielu prieku. Uz skatuves mainās dažādu tautu apģērbs, mūzika, deja un noskaņojums - katrai tautai savējais - un šajā virpulī noskatoties, man katru reizi jādomā: kaut šīs dažādās kultūras nekad neiznīktu. Kas gan pasaulē būtu, ja mūs visus sakausētu vienā masā, ja mēs visi runātu vienu valodu, dziedātu vienu dziesmu, dejotu vienu deju, un baudītu tās pašas krāsas un noskaņojumus? Pasaule, un līdz ar to mēs paši, būtu daudz pelēkāki, neinteresantāki.

Skatoties šī gada priekšnesumos es pie sevis risināju domu: kas tas ir, kas atšķir vienas tautas devumu no otras? Daudzām tautām, piemēram, ir parasts dejojot piesist kājas. Jā, bet kā piesist? To citādi izdarīs spānis, savādāk kroāts, un atkal citādi latvietis, un saliekot šādas mazas atšķirības kopā, radīsies pavisam dažādi noskaņojumi. Tās ir roku, kāju un citas kustības, dejojotāju savstarpējās attiecības (vai tās ir korektas, vaļīgas, koķetīgas), krāsu gammas un stils terpos, un, saprotams, arī dziesma, mūzika un mūzikas instrumenti, kuri atšķir vienas tautas sniegumu no otras. Ja nu tas tā būtu, tad, pēc manām domām, šādā starptautiskā sarīkojumā būtu jādara viss, lai mūsu sniegums radītu patiesu latvisku noskaņojumu - gan mūzikā, gan krāsās, gan deju soļos, gan dejojotāju savstarpējās attiecībās. Kā otra būtu risināma problēma (un tā nebūt nav nesvarīga

Daļa uzveduma dalībnieki pie Operas nama.

daļa) kā priekšnesumu padarīt interesantāku skatītāju pulim. Nedrīkstētu būt tā, ka mēģinot izpatikt pūļa prasībām pēc kaut kā raiba, raita un neparasta, mēs aizejam projām paši no savas pasaules, un parādam publikai kaut ko tādu, kas nav latviešiem tas raksturīgākais.

Vai šogad latviešu priekšnesums festivālā radīja latviešiem raksturīgāko, radīja kādu latvisku noskaņojumu? Pēc manām domām, nē. Ja lasītājs būs pacietīgs, tad mēģināšu savu nostāju tuvāk paskaidrot.

Izrādes pirmajā daļā, vērodama skotu priekšnesumu (tiem es būtu devusi 1. godalgu šogad), dažādu latīņu tautu sniegumus (katrs savdabīgs, bet arī ar kaut ko kopēju rakstūrā) un macedoniešu dejas, man uzkrita, ka visām šīm tautām ir raksturīgas atsevišķas sieviešu un vīriešu dejas, un arī pāros dejojot, dejojotāji reti kad saskarās. Arī latviešiem ir nedaudz deju, kuras izpilda meitas vai puisi atsevišķi, bet lielais vairums mūsu tautas deju dejojamas pāros. Dejojotāji dejas laikā bieži sadodās rokās, saķerās kopā, dejo kā pāris. Šo raksturīgo atšķirību es gribēju redzēt latviešu uzvedumā, bet diemžēl to neparādīja, jo arī latviešu uzvedumā, šajā reizē, ļoti reti dejoja meita ar puisi un liela loma bija meitu dejām.

To pašu varētu arī teikt par polkas solī. Tas nav pazīstams ne skotiem, ne spāņiem, ne macedoniešiem, bet latviešiem gan. Arī polkas solis šajā uzvedumā maz parādījās latviešu dejās. Katrā ziņā nezinātājs varēja arī spriest, ka raksturīgāks latviešiem ir tecīpus vai galopa solis. Lai cik es cienu un apbrīnoju Skaidrītes Dariusas izdomu (un *Rudens saule* atmiņā ilgi neizbālēš!), es tomēr ceru, ka *Eglītes dejas* un *Es nenācu šai vietā* uz kādu laiku atpūtīsies.

Varam turpināt par krāsām un tērpiem. Liekas, ka es nebiju vienīgā latvieta izrādes skatītāju pulī, kura ar baudu skatījās un tuvāk jutās

lietuviešu rakstiem un maigajiem toņiem, nekā latviešu baltā, sarkanā un lillā krāsu gammām. Iznāca jau krāšņs virpulis, un spilgtus kontrastus jau bieži lietojam pašreizējā laikmetā, bet kopaina vairāk atgādina kaut ko slāvisku vai latīņu tautām radniecīgu, nekā latvisku. Ir nenoliedzams, ka arī latviešiem ir krāšņi tērpi, un ka latviešu sievietes tos centās darināt košākus un krāsainākus, bet ar augu krāsām, kādas toreiz bija pieejamas, nebija iespējams radīt tādas asas krāsas un krāsu nesaskaņas, kādas mēs redzam tautas tērpos šodien.

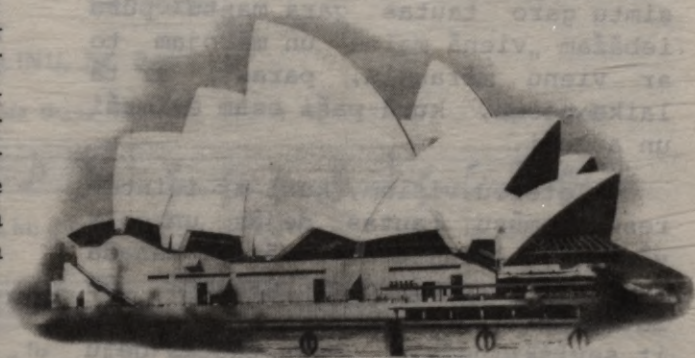
Valda Eversone un Maruta Darius.

Vēl viens punkts, par kuru derētu padomāt ir tērpu dažādība. Pēdējos gados mūsu tautas deju kopas ir darinājušas vienādu tērpu komplektus savām kopām, lai uzstādoties varētu radīt saskanīgāku, acij patīkamāku ainu. Ir taisnība, ka skats, kad uz skatuves virpuļo puiši un meitas visi baltos tautas tērpos, ir iespaidīgāks nekā tas būtu, ja tērpos būtu pārstāvēti visi Latvijas novadi. Gribu tikai aicināt pārdomāt, vai vienādo tērpu darināšana nav aizgājusi par tālu. Ja nemaldos, uzvedumā visi Alsungas un visi Abrenes tērpi bija pilnīgi vienādi, vienādiem rakstiem un krāsām. Arī tas latviešiem nav raksturīgs: katra latviete aizvien centās kaut ko drusku savdabīgāku izstrādāt, lai viņas tērps mazliet citādāks būtu kā blakus stāvētājam. Es labi zinu, ka ir grūti atrast ziņas par latviešu tautas tērpu pieņemamiem variantiem, un arī, ka skatuves tērpus darinot, variantus nav viegli pagatavot, bet tas nav neiespējami. Varbūt lasītājam vēl būs prātā pēdējais kroātu priekšnesums šajā festivāla izrādē. Tajā visi tērpi bija saskaņoti, pavirši skatoties apmēram vienādi (tas ir, no viena novada), bet ieskatoties, redzējām, ka vienai meitai bija cits raksts vai cits krāsu salikums lakatā, otrai cits šuvums vestei. Tie bija līdzīgi, bet ne vienādi. Arī lietuvietēm tērpi bija ļoti saskaņīgi, bet katrā ziņā nebija vienādi.

Ļoti nelaimīga šādam uzvedumam man likās ķekatu izvēle. Plašākai publikai ķekatas un zīlēšana ir svešas un nesaprotamas. Lai rādītais būtu saprotams, būtu jāļauj publikai iedziļināties senās latviešu tradīcijās un par tām jādod sīkāki paskaidrojumi programmā, un tas šādā izrādē nav iespējams un nebūtu arī vajadzīgs. Tomēr, daudz vairāk par publikas nesaprašanu, mani uztrauc tas, ka uzvedumā parādījās tautas tērpi ar kaķa un suņa galvām, gan ar pilnām galvas maskām, gan, vēl svešāk, ar maskām kociņa galā, kuras deva masku balles koķetēšanas iespaidu. Neesmu nekur lasījusi, ka

tādas bija ķekatas, un man negribās ticēt, ka tautas tērpu, latviešu seno goda tērpu, tā varētu valkāt.

Kā pēdējo, gribēju mazliet pārrunāt latviešu uzveduma mūziku. Šinī laukā varētu daudz ko vēlēt, bet es arī apzinos, ka tieši tautas mūzikas instrumentu laukā mums Sidnejā t kst lietpratēju un trūkst izcilus kokļu spēlētāju. Kaut Sidnejā rastos kāds, kurš varētu mums iemācīt kokles spēli (es pati labprāt iemācītos!!) Kaut vismaz šādā starptautiskā sarīkojumā mēs varētu dejot kokļu, stabuļu („recorder”) un dziesmu pavadījumā! Ja ne citādi tad vismaz priekšnesumā vajadzētu ietilpināt kokļu spēlēšanu ar vai bez dziedāšanas. Jā, Jūs teiksat, bet kokle ir kluss instruments, nepiemērots plašai publikai. Varbūt citās telpās tā arī būtu, bet ne Operas nama Koncerta zālē. Atmiņā iespiedies angļu zvanu priekšnesums: tik klusas, maigas skaņas plūda pāri visai zālei, un publika klausījās elpu aizzurējusi. Nav jābūt skaļiem, lai patiktu.

Nevaram sagaidīt, ka divas tautas deju grupas varētu visu izkārtot, lai latviešus pienācīgi reprezentētu šādā starptautiskā sarīkojumā. Ir skaisti, ka viņas jau pašā pirmajā gadā varējušas izkārtot latviešu piedalīšanos šajā festivālā, un turpina pūlēties, lai latviešu uzvedums katru gadu būtu programmā ietilpināts. Es apzinos, ka ir viegli sēdēt, noskatīties gatavu uzvedumu, un tad to kritizēt. Parasti mēģinu to nedarīt, jo kas pats nedara, tam nebūtu arī atļauts nopelt otra darbu. Šoreiz Juris man lūdza kaut ko uzrakstīt, un es ceru,

ka uzveduma dalībnieki un rīkotāji šo rakstu uzņems kā iespēju pārdomāt un pārrunāt mums svarīgus jautājumus. Es ceru, ka es pati arī varēšu iegūt no šīm pārrunām, jo katrā ziņā neuzskatu, ka manas zināšanas ir tik pilnīgas un spriedumi tik pareizi, ka tos nevarētu papildināt.

MŪSU „MĒRAUKLA”

Skaidrīte Darius

Jau gadiem ilgi risinās pārrunas par mūsu tautas tradīciju pareizu izprašanu un kopšanu. Uzskati dalās gan kā par dejas soli, tā arī par apģērbiem, melodijām un mūzikas instrumentiem. Manuprāt, galvenā problēma ir tā, ka, izvērtējot mūsu tautas gara mantu pūru, tiek piemirsti, vai neievēroti, divi ļoti svarīgi apstākļi.

Pirmkārt. Tiek sajaukts laika jēdziens - laika posmi, kuros radās, veidojās un auga mūsu tautas tradīciju pūrs. Mēs savu desmitu gadu simtu garo tautas gara mantu pūru iebāžam „vienā maisā” un mērojam to ar vienu mērauklu, parasti ar tā laika posmu, kurā paši esam dzimuši un auguši.

Ieteicu visiem, kuri ir ieinteresēti mūsu tautas dejās un soļa vēsturē, izlasīt ievadvārdus Kanadā izdotajā tautas deju grāmatā „88 Latviešu tautas dejas un apdares”, it sevišķi nodaļu „Mūsu tautas deju pūra saturs”. Tajā mūsu deju autoritātes (J. Rinka un J. Ošs) secina, ka senlatviskā un gadu simtiem dejotais solis ir, pirmkārt, tecīpus solis, tad palēciena solis, pievilciena solis un dažādie piesitiena soļi. Polkas un galopa solis ir tikai kādus 150 gadus vecs. Polkas dzimtene - Prāga, un īstā polkas autore - Čehiete, Anna Slezak; galopa dzimtene - Ungārija.

Kā polka, tā galops izplatījās visā Eiropā, un arī latviešu tauta to pieņēma un pieskaņoja savai latviskai sajūtai. Tā polkas un galopa

solis pieder tikai mūsu jaunāko laiku dejām, un mēs nodarītu lielu pārestību mūsu dejām un mūsu deju vēsturei, ja polku uzskatītu ka galveno un dominējošo dejas soli, sevišķi, ja dejā izteiktā tradīcija ir vecāka, kā polkas solis. Tas pats arī attiecināms uz choreografiju. Pat mūsu pēdējā gadu simtā radušās dejas, pāru atraisīšanās, un meitu vai puīšu atsevišķa dejošana ir sastopama gandrīz katrā dejā. Pieminēšu tikai dažas, kā Jautrostūri, Jandalu, Alsungas četrpāru deju, utt. Te ieteicu izlasīt jau iepriekš minētās grāmatas nodaļu „Dejas analīze”. Attiecībā uz manu ķekatu uzvedumu Sidnejas Operas namā, atzīstu, ka par daudz lietoju polkas soli. Ķekatas ir sens auglības veicināšanas rīts, un šajā uzvedumā vismaz 60% soļos vajadzēja iekļaut mūsu senatnīgi vieglos un skaistos tecīpus un palēciena soļus. Bet, jāreķinās ir ar apstākļiem un skatītājiem. Dejosim polku - arī tai pieder sava vieta mūsu deju pūrā, bet atcerēsimies un dejosim arī mūsu tautas garo gadu simtu dejoto soli.

Otrkārt. Mēs savas dejas, mūziku, tērpus un tradīcijas izņemam no tās vides, kurā tās ir radušās un augušās, un mēģinām tās iekļaut svešā, tam neradnieciskā pasaulē. Tā kokle, kura tik skaisti skanēja nelielārijas istabīnā, tagad atrodas mikrofona priekšā, lai pastiprināta skaņa sasniegtu visus klausītājus; jeb arī tiek mehāniski pārveidota, lai varētu izspēlēt melodijas, kuras ir sarežģītas, jo ir radušās vēlāk, kā pati kokle. Tas pats arī attiecināms uz dejām un apģērbiem. Sevišķi pēdējiem - mākslīgās skatuves ugunīs, kuru kontrole parasti ir sveštautiešu rokās, tērpu krāsas tā pārveido, ka pat paša tērpa darinātājam kļūst skumji. Un te gribu pieminēt, ka tos pašus „ugunīgos” Nīcas un Alsungas tērpus skatīju Garezerā, zaļo krūmu un koku apņemtajā skatuvē, pievakarē - vēl šodien „redzu” to senatniski skaisto noskaņu, un saskaņu, ko tie atspoguļoja, atrazdamies sev piederīgā vidē... Diemžēl, viss mūsu bagātais tautas pūrs ir skatāms lielāko daļu tikai

uz skatuves, mākslīgā apkārtņē. Un te nu uzveduma veidotājam ir jāsaprāta uzveduma materiāls ar mākslīgo apkārtni un tehniskajiem līdzekļiem tādā veidā, ka viss, kā krāsa, tā deļa un skaņa kalpo tikai vienam mērķim - pārceļt skatītāju tajā vecajā; skaistajā pasaulē, par kuru runā un stāsta attiecīgais uzvedums.

Attiecībā uz „Ķekatu” uzvedumu Sidnejas Operas namā:

1. Ķekatu apģērbus ņēmu no zīmējumiem un aprakstiem kādi ir atrodami mūsu tautas tradīciju pētītāju aprakstos - skat. mušmīres un dzērves zīmējumu A. Brastiņa grāmatā *Māte Māra*. Ne visi ķekatu gājēji ieģērbās pilnās maskās, un viņu pārējie apģērba gabali bija ikdienas vai svētdienas tērps - mūsu tagadējais tautas tērps.

2. Dažādība vienādajos tērpos. Ieteicu ikvienam ieinteresētam skatītājam darīt to pašu, ko darīja diezgan daudzi skatītāji mūsu Saules jostas ārzemju turnejā - proti, atnākt un tuvumā pārbaudīt lielo dažādību mūsu vienādajos tērpos: kā zeķu, jostu, prievīšu un blūžu rakstos, tā arī villaiņu salikumos.

(Latviešu raksti ir par sīkiem, lai pa gabalu saredzētu.)

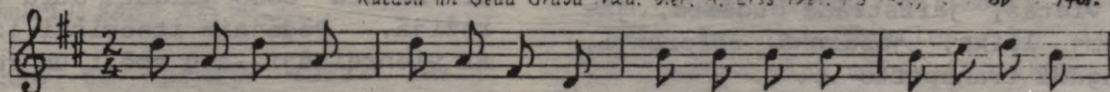
3. *Eglītes dejas* melodiju ir pierakstījis A. Erss Rucavā un Ģēda Grava Nīcā, 1921. gadā. Tekstā ir 2 varianti. Otro teksta variantu, kā arī nelielu variāciju melodijā ir devusi Marge Roga Rucavā, pierakstījis E. Melngailis 1923. gadā. Neviens no šiem tekstiem nav „Es nenācu...”. Nezinu kam pieder tā versija - neesmu arī to nekad lietojusi.

Vēlos pateikties Laimai Bērziņai par viņas rakstu, jo citādi laikam nebūtu pacentusies uzrakstīt šīs manas personīgās pārdomas un atziņas attiecībā uz mūsu tautas tradīciju izpratni un kopšanu.

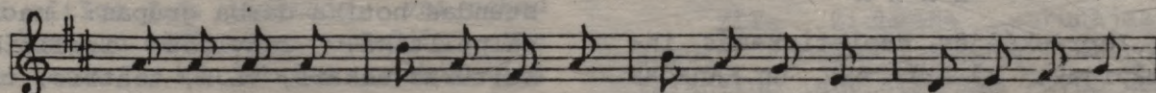
Kritika ir vajadzīga, jo tā liek padomāt, un izvērtēt, un vēlreiz atgriezties pie īstā ziņu avota; tā palīdz kādreiz abiem, kā kritizētam, tā arī kritizētājam. Kritika ir vajadzīga, jo pagadas arī redzēt dejas soļus, formācijas, mūziku un tērpus (ne tikai „spilgtas”, bet ļoti nepareizas krāsas), ka tiešām ir jāsaprāt bažīties par mūsu tautas pūra saglabāšanu tā tīrajā, latviskā formā.

261. LINU, LINU, NE PAKULU

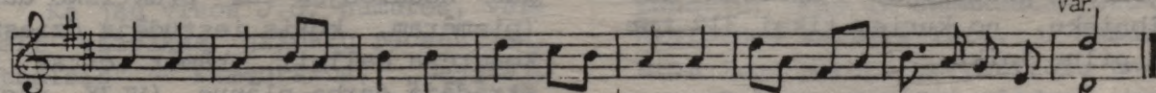
Rucavā un Ģēda Grava Nīcā: pier. A. Erss 1921. FS 1465, 1466 8b 1461.

1. Li - nu, li - nu, ne pa - ku - lu Man de - vi - ņi pa - la - dzi - ņi;

1. Li - nu, li - nu, ne pa - ku - lu Man de - vi - ņi pa - la - dzi - ņi,

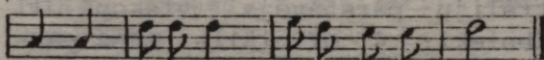

1. Trara ra - ra, trara ra - ra, Trara ra - ra, tradri trala - la!

[2. Tautu dēlsi, netiklītis,
Visus melnus sagulēja.

Rucavā, 170, 1839.]

[Var. 1045, 3635.

3. Kad vaj'dēja sievu ģemti,
Tad noskrēja Dunikā.

4. Dunikā ir vecas meitas,
Vecus pūrus cildināja,

5. Vecus pūrus cildināja,
Aizkrāsnēi sēdēdamas.

6. Rucavā ir jaunas meitas,
Jaunos pūrus cildināja,

7. Jaunos pūrus cildināja,
Aiz galdiņa sēdēdamas.

8. Dunikā ir veci puīši,
Trepī lika kumelāmi.

9. Rucavā ir jauni puīši,
Stāvu lēca kumelāi.

So meldīju dzied arī ar tekstu:

1. Izmistīju linu rīju,
Nav man spaļu nesejīņa.
Trairai riridi, trairai riridi,
Trairai rālala, ridi rālalā!

2. Mūs' pusēja linus mīsta,
Viņā salmus šnabzdināja.

3. Mūs' pusēja alu dzēra,
Viņā rāvas ūdentīņu.

4. Mums netrūka aiu dzerta,
Tur trūkst rāvas ūdentīņa.

Marge Roga Rucavā, dzim. 1876;
pier. Em. Melngailis 1923. FS
1045, 3635, 1045, 4068.

5. Kongress 5. kontinentā

Jānis Čečiņš

No Austrālijas viedokļa skatoties, varbūt vissvarīgākais notikums 4. Vispasaules latviešu jaunatnes kongresā, Viljemstaunā, ASV, š. g. no 3. - 8. jūlijam, bija lēmums par nākamā kongresa rīkošanu Austrālijā, 1981. gadā.

Jau no paša sākuma bija nojaušama kongresa dalībnieku interese par Austrāliju un vēlēšanās Austrālijas jauniešus ciešāk iesaistīt tai latviešu jauniešu vidē un kustībā, kas sākās jau pirms 10 gadiem Berlīnē un turpinājās starp Amerikas, Kanadas un Eiropas jauniešiem Londonā, Florefā un šeit Viljemstaunā.

Līdz ar to tad arī vienīgā vieta nākamam kongresam ko nopietni apsvēra (kandidēja arī Eiropa) darba grupā un pilnsapulcē, bija Austrālija.

Tagad tikai jācer, ka nodomu spēsīm īstenot, jo lēmums vēl jāapstiprina visām piecām jaunatnes apvienībām (ALJA, DALJA, ELJA, LJAA un LNJAK) un, protams, jāatrod piemērotas vietas, jāizstrādā budžets, jānolemj laiks, jāsarunā referenti, jāsaģādā transports ...

x x x x

Iepriekšējās nepietiekamās informācijas, kā arī ASV un Kanadas studentiem nepiemērotā laika dēļ, 4. VLJK piedalījās apmēram 420 dalībnieku, no kuriem tikai 312 tur bija pilnu laiku.

Par spīti tam, tomēr vairums (protams) bija no abām šīm valstīm. Austrāliju pārstāvēja viskopā 11 dalībnieki: 4 oficiālie LJAA pārstāvji - Zinta Ozoliņa, Jānis Čečiņš, Edgars Štubis un Aldis Putniņš; no Melburnas nodaļas - Rasma Saulīte un Brigita Strode un patreizējā MLČ skolniece Māra Zemīte; AMA's dalībnieki Andris un Baiba Ābeles un Gatis Puide; un dzintariešu soferis un Amerikas turnejā pekstiņu meistars Juris Zemītis. Bez minētiem

bija arī vairāki agrākie „ķenguri”, kuri jau ilgāku laiku uzturas ārpus Austrālijas: Ruta Priedkalne, Silvija Strode, Juris Rozītis u.c..

Parastā kongresa diena iesākās (tiem, kas vēlējās) ar brokastīm plkst. 8.00. Sekoja viens vai divi referāti vai kādas citas nodarbības līdz pusdienām plkst. 12.00. Atkal plkst. 13.00 sekoja referāti, teātri, paneldiskusijas vai darba grupas līdz vakariņām plkst. 17.30. Pēc tam, līdz apmēram plkst. 20.00, atlika laiks sporta spēlēm, dažādām sanāksmēm, īsreferātiem vai veļas mazgāšanai. Vakara programmās piedalījās vairāki jaunie dzejnieki un dziedātāji, starp tiem arī Adelaides mūzikālais ansamblis un Juris Zemītis.

4. VLJK referātus varētu iedalīt 4 galvenās daļās - nacionālpolitika, trimdas dzīve, Latvijas dzīve un māksla. (Sīkāk par referātiem stāstīs atsevišķos sarīkojumos un ir iecerēts izdot īpašu konceptu brošūru.)

Kongresā arī uzstājās divi teātri - Toronto *Pēdējie āksti* ar dzeju un dziesmu uzvedumu *Zilonis un latviešu jautājums* Baibas Rubesas režijā, un Stokholmas *Mālu ansamblis* ar *Beketa Godo gaidot* Juŗa Rozīša režijā. Pēdējais it sevišķi izcēlās ar vienreizēji labu spēli un režiju.

Katru dienu apmēram pusotras stundas notika darba grupas: nacionālpolitikā, latviešu izglītībā, kultūras sakari, VLJK, teātris, tautas dejas, koris u.c.. Dažas grupas nodarbojās ar praktisko darbu (piemēram, koris iestudēja dziesmas kongresa ballei), kā arī citas izstrādāja darba plānus (VLJK, nacionālpolitika) vai izdarīja aptaujas (kultūras sakari). Visas grupas par savu darbu ziņoja pilnsapulcei un dažas izstrādāja īpašas rezolūcijas nopietnākos jautājumos, kuras tad pilnsapulcē pārsprieda.

Vissvarīgākais notikums katrā Vispasaules kongresā ir pilnsapulce. Šoreiz, vispārējā laika trūkuma dēļ (Kongress būtībā ilga tikai 4½ dienas), pilnsapulcei veselās dienas vietā atlika tikai kādas 6½ stundas.

Starp galveniem pilnsapulces tematiem bija: iepriekšējo VLJK norēķināšanās un revīzijas; ziņojums, ka VLJ Fonda statūti beidzot pieņemti no visām apvienībām; Latviešu nacionālās frontes programma par attiecībām ar Latviju; kultūras sakaru jautājums; nākamo VLJK rīkošana un saturs; 4. VLJK kritika.

Ar ko izcēlās 4. VLJK? Varbūt tieši ar apziņu, ka latvieši patiešām ir visas pasaules pilsoņi, izkaisīti pa visām pasaules malām, bet tomēr ar kopējām saitēm, kuras jāstiprina ar otru un ar Latviju.

Jaunā gaita

Valda Sikсна

(Jaunā Gaita 118, Apgāds Ceļinieks, Hamiltonā, Kanadā. Gada abonements (5 numuri) \$ASV 11.50.)

Kad tu pēdējo reizi lasīji žurnālu *Jaunā Gaita*? Vienalga, vai esi cītīgs *J.G.* lasītājs, vai nekad šo žurnālu mūžā neesi redzējis, tomēr ceru, ka vismaz pašķirstīsi jaunāko, 118. numuru.

Kā jau visos *J.G.* numuros, vari lasīt vairākas grāmatu recenzijas, „Atbalsis” - komentārus, „Lasītāju vēstules” un „Skaņas un Atskaņas”.

Šoreiz „Teātris” īsi apraksta latviešu teātri Latvijas brīvvalstī un Padomju Latvijā. Pēdējā daļa no Andra Vītolīņa raksta par 4. Eiropas latviešu Dziesmu svētkiem arī parādās. Visas jau minētās nodaļās lasītājs var iegūt raibus informācijas fragmentus - vēsturiskus vai laikmetīgus; idejas vai faktus; un par daudzdažādām idejām un mākslas tematiem.

118. numurā fragmenti no *J. Kalniņa* romāna *Rainis* skaidro kā radās *Raiņa Zelta zirgs*, un *Jautrīte Saliņa* raksta par grotesko *Tāļivalža Ķīķaukas* un *Marģera Zariņa* prozā. *Saliņa* analizē trimdinieka *Ķīķaukas* un *Padomju Latvijā* dzīvojošā *Zariņa* darbus kā gara spēka devējus, jo tie izsmej absurdos un bezjēdzīgos pārdzīvojumus ikdienas dzīvē. *Saliņa* raksta: „Apzināties un skaudri izjust kādas pazīstamas un mīlas pasaules bojāeju nav tikai trimdinieku liktenis vien. Dažreiz spēku cīnīties dod pat pārdzīgi groteskais.”

It sevišķi jauniešiem iesaku *Ainas Kraujietes* rakstu *Kopībā saudzējam mūžības atslēgu*, *Zīles Zichmanes* interviju ar *Baņutu Rubesu* un 16 svešumā dzimušo jauno latviešu dzejas. „Latviešiem mūžības atslēga ir latviešu valoda, kā svešumā, tā dzimtenē,” raksta *Kraujiete*, un gandrīz kā prieka kļiedzienu par to, ka šī „mūžības atslēga” vēl ir saglabāta, apraksta dažus visjaunākā *Ziemeļamerikā* dzīvojošo dzejnieku saimes piederīgos - *Sarmu Muižnieci*,

Jāni-Imantu Sedliņu, *Dinu Raunu*, *Mārtiņu Grantu*, *Jāni Kļaviņu*, *Ritu Rumpēteri*, *Anitu Dzirni*, *Māru Gulāni*, *Ināru Cedriņu*, *Zintu Aistari-Ruṭeni*, *Inesi Baļķīti*, *Paulu Miniātu*, *Lari Saliņu* un *Imantu Barusu*. Lasāt un priecāties, ka dzejas kā dzestra vēja elpa iedrāžas zili pelēki piesmēķētā telpā.

Zīle Zichmane sarunājas ar *Baņutu Rubesu*, Kanadā dzīvojošo talantīgo latvieti, kas pirms neilga laika sapēmusi *Rodsa (Rhodes)* stipendiju, kas ir samaksātas studijas *Oksfordas universitātē*. *Baņuta* ir divu lugu autore un režisore un spēj sakarīgi un efektīvi vārdos, kustībās un sejas vaibstos izteikt ne tikai tautas, bet arī individa problemas.

Kā varat lasīt paši - bagātīgs krājums, ko ikkatram vajadzētu izsmelt, jo, lai „mūžības atslēga” saglabātos, vajag ne tikai māksliniekus, kas kļiedz pelēkā trimdas klusumā, bet arī publiku, kas reaģē uz izkļiegto - vienalga, vai pozitīvi, vai negatīvi - ka tik reaģē.

KURSI UN VASARAS VIDUSSKOLA

PDC kalendārā 1979. g. janvārī ir tukša vieta pret 11. Jaunatnes kursiem un Vasaras vidusskolu. Šie tukšumi būtu jāpiepilda.

Kursi darbosies no 2. līdz 12. janvārim un Vasaras vidusskola no 10. līdz 30. janvārim.

Pirmo reizi sagadās tā, ka dažas dienas Kursi un Vidusskola darbosies vienā laikā un vienā pilsētā.

1978. g. V.V. Drāmas stundā.

Pārstrādājies audzinātājs
atpūšas savas mājas
priekšā 1978. g. V.V..

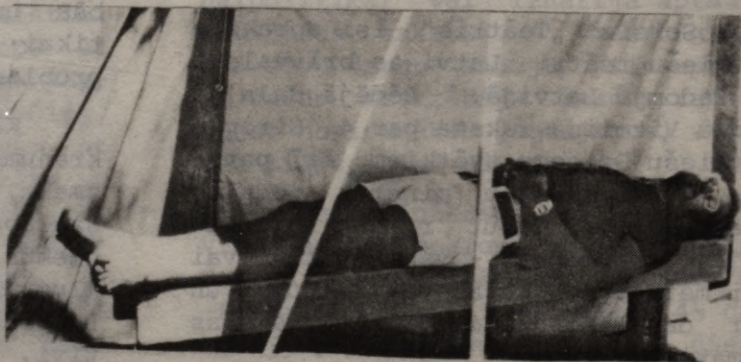

Pāvils Johansons iesildās vakara
aktivitātēm 1978. g. V.V..

Kas tā būs par izdziedāšanos un izdancošanos, kad visu lielo baru salaidīs kopā! Vasaras vidusskolas saime jau tagad ielūdz kursantus un viņu lektorus 11. janvāra pēcpusdienā uz kopēju peldēšanos skaistajā Aldingas jūrmalā un pēc tam vakariņās Kursā. Pēc vakariņām mēs ceram, ka aktivitāšu vadību pārņems kursanti. Mēs ceram, ka būs interesanti un patīkami būt kopā!

Vasaras vidusskolas darbā var pieteikties jaunieši, kuri vēlētos strādāt par audzinātājiem. Tas ir, rūpēties par skolniekiem tad, kad viņi nav stundās. Vēlami jaunieši vecāki par 20 gadiem ar labu latviešu valodu un labu stāju. Priekšroku dos tiem, kas ir piedalījušies Kursos. Pieteikšanās pie

A. Ziedares
10 Tasker St
LOWER TEMPLESTOWE
Vic. 3107.

Kopu ziņas

Daugavieši/Sakta

Beidzamajos gados tautas deju kopa Daugavieši/Sakta ir lēnibet nepārtraukti skaitliski augusi. 1977. g. kopā darbojās 43 dejotāji - 22 meitas un 21 puisis. Vadītājs bija A. Grimms, akordeonisti - B. Birzenieks un A. Priekūns, sekretāre/kasiere - G. Vagare. Kopas vadībā aktīvi piedalījās 3 no piedzīvojušākajiem dejotājiem, kas arī palīdzēja apmācīt jaunākos dejotājus.

Janvāra beigās 8 dejotāji piedalījās Sprīdišu rīkotajā Jaunzēlandes turnejā *Trīs jaunas māsas*.

Lielāko kopas piepūli prasīja 1 stundas garā uzveduma *Nāc, nākdama Lielā diena* sagatavošana un organizēšana "Free Entertainment in Parks" sērijai 25. aprīlī, kurā piedalījās visas trīs Melburnas deju kopas, Sprīdišu meiteņu ansamblis un Teikas koklētājas. Šajā uzvedumā dejošana notiek amfiteātra veida zālāja stūrī Ficrojas (Fitzroy) parkā, kur kokā iekārām šūpoles, kas deva labu Lieldienu noskaņu. Visām kopām sekmīgi sadarbojoties, izmantojot daudz jau sagatavotās dejas, kā arī dažas Saules jostas Lieldienu choreogrāfijas, izdevās sastādīt it raitu un interesantu uzvedumu.

Pārējās uzstāšanās 1977. g. bija: Liberāļu partijas etniskā koncertā, 16. Jaunatnes dienās Melburnā, D.V. Melburnas nodaļas gada svētkos, LKBA Melburnas nodaļas Miķeļu ballē, Karaliskajā izstādē (Royal Show), D.V. rīkotajā Mārtiņu sarīkojumā un 27. Kulturas dienās Melburnā.

Vēl gribētos pieminēt dejošanu "Gordon Street Festival" 11. decembrī. Kolingvučas Gordona ielas iedzīvotāji šajā dienā nosprosto savas

ielas abus galus un svin Pirmsziemsvētku festivālu. Uzstājās pašu ielas jauniešu koris, solisti un bijām uzaicināti arī mēs. Godalgoja glītāk dekorēto māju un dažādu sacensību uzvarētājus. Mūsu dejotāji un viņu priekšnesums saistīja publikas uzmanību, jo daudziem tā bija pirmā reize redzot latviešu tautas tērpus un dejas.

Pirms K.D. darba gadu nobeidzām ar eglītes vakaru D.V. Īpašumā Monbalkā. Tajā uzstājās pašu dziesmu ansamblis *Zvaniņi* un "sajauktā deju kopa", radot lielu jautrību.

G. Vagars.

Saules jostas ansamblis

MĀRIETAS DZIESMA

"Kas ir Mārieta?" ir bieži dzirdētais jautājums, kad stāstam par Saules jostas ansambla nākamo uzvedumu *Mārietas dziesma*.

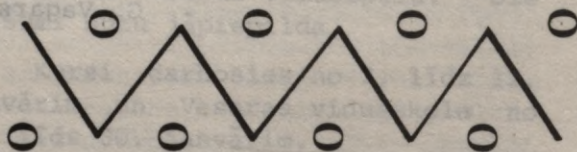
Senais latvietis savā garīgajā pasaulē dzīvoja ciešā saskarē ar savu Dievu un dievībām. Dainās viņš dzied par Dieviņu, pelēkā mētelī, apstaigājam viņa rudzu lauku; par Laimu, balti tērptu, nākam palīgā jaunajām mātēm Laimas pirtī; par Māru ieejot govju laidarā. Arī visas pārējās dievības, personificētas, dzīvo Dieva sētā, kura, kaut gan lielāka un greznāka, tomēr ir līdžīga viņa sētai un dzīvei. Un tomēr tanī pat laikā, katrai no šīm dievībām piemīt uzdevumi un spēki, kas tās paceļ pārdabīgajā plāksnē, un tās stāv pāri cilvēka spējām un mūžam - Dieva pasaulē.

Mūsu uzvedumā Mārieta ir dainās apdziedātā Māras meita, kura gan kā jauna meita dzīvo zemes cilvēka priekus un bēdas, gan arī kā pārdabīga būtne, sevī iemiesodama mūsu tautas likteni.

Dainu Mārieta noslīkst avotā zelta kannu mazgādama; mūsu Mārieta avotā aiznes savas tautas grūtumus.

Uzvedums *Mārietas dziesma* iedalās 2 daļās: pirmā daļa risinās 13. gadu simtā - brīvības un arī trimdā aiziešanas posmā. Šajā daļā no tradīcijām ievijām Apjumības ar Jumja ķeršanu, Steberes atnešanu un Rudeņāja svētkiem. Otrā daļa ir veltīta bērnu godiem. Dejā un dziesmā stāstīsim par Laimas taku, mantāšanu, pirtīzām, raudzībām un krāšņu krāšņām krustabu izdarībām. Šis posms risinās Mārietas lemtajā rītdienā, kad „mūža padoms, jaunās balsis, Māras zemē skanēt sāks”.

Skaidrīte Darius.

Lasītāju vēstules

PDC redakcijai!

Ja iznāk brīvs laukumiņš, lūdzu ievietojiet sekojošo „pateicības” vēstuli.

Ļoti god. A. Zariņa kgs!

Paldies par komplimentu! Ja Jūs mūs avīzē (AL 1431) publiski atzīstat par pusaudzēm, tad esam tikpat sirsnīgas, kā dejojot Jaunatnes dienās.

3 Daugaviešu/Saktas
dejojājas.

ZELTA MOTOCIKLS

Richards Rīdzinieks *ZELTA MOTOCIKLS*.
Broklinā: Grāmatu Draugs, 1976.
245 lpp. Cena: \$8.00.

Richards Rīdzinieks ir sarakstījis romānu *ZELTA MOTOCIKLS*.

Grāmata sarakstīta īsos, aprautos teikumos, kas ļoti spēcīgi rada vajadzīgo noskaņu, ainu.

Ir dzirdēti apzīmējumi, ka šī grāmata ir vulgāra, rupja, erotiska, sekojums sliktākajam pasaules literatūrā u.t.t.. Esmu pat dzirdējusi ieteikumus „jauniešiem šo grāmatu nedot lasīt”!

Vai varbūt šāda „reklāma” varētu jaunieti ieinteresēt lasīt *ZELTA MOTOCIKLU*?

Izlasot grāmatu, man šie apzīmējumi gan likās nevietā, jo pie labākās gribas nevarēju atcerēties tās „rupjības”. Palika gan prātā nelaimīgā, sāpīgā identitātes problēma, kas romāna varoni noved nervu slimnīcā. Vārdā Igors Kalniņš, grāmatas galvenais tēls gadiem ilgi ir mierīgi

dzīvojis „paslēpies” zviedru nejutīgā, distancētā sabiedrībā. Tad kādu dienu viņš aizbrauc uz latviešu dziesmu svētkiem Vācijā. Satiek savu kara laika draugu, klausās koncertu, iet uz balli un viss viņa šķietošais miers ir sajaukts, satriekts. „Veln, kā uzsita tie tēpi! Laikam latviskais sēž dziļāk, nekā domā!” viņš sevī saka.

Kādā citā vietā grāmatā, Igors sarunājas ar sevi - „Un tagad tu pats dzīvo citā tautā un mēģini pārtautoties. Bet nevari. Pārāk dumjš, lai būtupats (pats, nevis latvietis, zviedrs, amerikānis) un pārāk gudrs, lai spētu nedomāt. Un ja tu spētu pārtautoties, tad paliktu bez domām, bez mantojuma, bez identitātes.”

Beigas atstātas lasītāja paša izvēlei, jo autors ir devis divas dažādas iespējas - laimīgo un nelaimīgo. Man tas kaitināja - it kā vienu veselu gabalu sarausta divās stērbelēs!

Ir vērts lasīt.

Gunta.

LATVIEŠU JAUNATNES APVIENĪBA AUSTRĀLIJĀ

PĀRSKATS PAR DARBĪBU NO 1977. G. 15. MAIJA LĪDZ 1978. G. 21. MAIJAM
Viesturs Karnups

1. 1977./78. darbības gadā valdes sastāvs bija
Viesturs Karnups - valdes priekšsēdis

Valda Liepiņa - vicepriekšsēde un 4. VLJK pārstāve
Sandra Hodacke - sekretāre
Maruta Karnupa - sekretāre
Uldis Ozoliņš - kasieris
Andris Ziedars - biedrzinis un valdes pārstāvis pie LJAA Melburnas nodaļas.

2. Pie valdes arī darbojās Brigita Strode - bibliotekāre un archivāre.

3. Valdes locekļi skaitās arī nodaļu priekšsēži - Adelaidē Francis Svilāns, Melburnā vispirms Eriks Zemītis un vēlāk Zinta Ozoliņa, un Sidnejā Edgars Štubis. Zinta Ozoliņa ņēma aktīvu dalību LJAA valdes darbā.

4. LJAA valde arī uzpēmas LJAA izglītības nozares vadītāja pienākumus Melburnā.

5. Darbības gadā LJAA valde noturēja 9 valdes sēdes un 1 paplašinātu valdes sēdi.

6. Darbība

a. Valde no pirmām dienām uzpēma aktīvus un ciešus sakarus ar ELJA, ALJA, LNJAK, DALJA un 4. VLJK rīcības komiteju. Tādā veidā LJAA kļuva par aktīvu un līdzsvarīgu darbinieku pasaules latviešu jauniešu darbībā, tādā mērā, kā līdz šim tā nav paspējusi darīt.

b. LJAA valde noorganizēja Adelaides mūzikālā ansambļa (AMA) turneju pa Austrāliju. AMA sniedza koncertus Melburnā, Sidnejā, Brisbanē, Kanberā, Pertā un Adelaidē. Kaut turneja nebija tik labi izdevusies, kā valde bija iecerējusi, tā bija pirmā reize, kad LJAA mēģināja rīkot kautko vietējiem jauniešu ansambļiem tādā pašā stilā kā tā ir sekmīgi darījusi ārzemju latviešu jauniešu ansambļiem. Valdes un savā vārdā pateicos rīkotājiem visās pilsētās.

c. Bez AMA's turnejas, valde izveda līdz galam iepriekšējās valdes iesākto Dzintara turnejas organizēšanu. Dzintara koncerti bija visās pilsētās ļoti labi apmeklēti un varam secināt, ka arī dzintarieši paši bija apmierināti. Valdes un savā vārdā vēlos pateikties J. Dēlīnam un I. Zemītei par labi paveikto darbu.

d. LJAA kļuva par līdzstrādnieku žurnālā *Pa dejas ceļu*. Šis bija viens no visvērtīgākajiem valdes pasākumiem. Tā kā žurnālu piegādā visiem tautas deju kopu dalībniekiem, bija iespējams nacionālpolitiskos jautājumus un LJAA darbību pievest latviešu jauniešu masai, nevis tikai aktīviem jauniešiem. Šis pasākums visai labi izdevās, kaut, ka vienmēr, pietrūka lietojamais materiāls. Valdes un savā vārdā vēlos pateikties LJAA pārstāvjiem redakcijā Jānim

Čečiņam un Valdai Siksnai, kā arī PDC redaktoram Dr. J. Ruņģim par iespēju ievietot rakstus šai žurnālā.

e. Valde aktīvi atbalstīja LAAJ 10. Jaunatnes kursus, kurus vadīja valdes vicepriekšsēde Valda Liepiņa, bet rīcības komitejā darbojās valdes priekšsēdis Viesturs Karnups un valdes locekļi Maruta Karnupa un Andris Ziedars. Valde deva līdzekļus no savas kases (\$300), kā arī lūdza atbalstu no LAAJ un DVAV, kuri arī atbalstīja (kopā \$830). Jaunatnes kursu programmā arī piedalījās valdes locekļi Viesturs Karnups un Uldis Ozoliņš. Brigita Strode rediģēja kursu avīzi. Valdes un savā vārdā vēlos pateikties kursu vadītājam Valdai Liepiņai par sekmīgi novadītiem kursiem.

f. LJAA valde panāca 27. K.D. ieejas cenu palētināšanu aktīviem studentiem. 27. K.D. rīcības komiteja pieņēma valdes lūgumu palētināt biļešu cenas līdz pensionāru un skolnieku likmei.

g. 27. K.D. laikā notika paplašināta valdes sēde, kurā pārrunāja 3. VLJK rezolūcijas un citus nacionālpolitiskus jautājumus. Piedalījās nozaļu un nodaļu vadītāji un pārstāvji. Sēde izdevās visai sekmīgi. Jānis Čečiņš iecēla par LJAA pilnvarotu runas vīru V.L.J. Fonda lietās. Arī izraudzīja LJAA delegātus 4. VLJK. Šie 4 delegāti ir Zinta Ozoliņa no Melburnas, Aldis Putniņš no Adelaides un Jānis Čečiņš un Edgars Štubis no Sidnejas.

h. Darbojoties kā izglītības nozare, valde rīkoja starpkursus un 6. Baltiešu jauniešu semināru š. g. martā un aprīlī. Abi pasākumi labi izdevās, kaut vēlreiz apliecināja cik mazas ir Austrālijas latviešu jauniešu zināšanas politiskos un sabiedriskos jautājumos, kā arī šī veida kursu un semināru nepieciešamību.

i. Valde bija ļoti saistīta ar 4. VLJK priekšdarbiem, kā tiešā sakarā ar 4. VLJK rīcības komiteju, tā arī ar pārējām jauniešu apvienībām. Sakarā ar braucējiem no Austrālijas, valde nolēma atbalstīt četrus dele-

gātus, kuri būtu pilnvaroti runāt LJAA vārdā visos 4. VLJK sarīkojumos un sapulcēs. Par pārējiem braucējiem valde ieteica nodaļām rūpēties. Līdz šim ir saņemti \$1085, kas ir izdalīti starp minētiem 4 delegātiem. \$1000 saņemts no LAAJ Kultūras fonda un \$85 iepēma īpašā sarīkojumā, *Latvijas divas sejas*, kuru rīkoja Melburnā š. g. aprīlī. Valde arī pieņēma Brigitas Strodes piedāvājumu uztaisīt "videotape" filmu par latviešu jauniešu dzīvi Austrālijā rādīšanai 4. VLJK. Valde nolēma iegādāties kasešu lentas, lai delegāti varētu ieskaņot 4. VLJK referātus, kuri tad būtu pieejami visiem LJAA biedriem.

j. Valde ļoti cieši sadarbojās ar nodaļu valdēm savā darbības gada laikā. Īpaši aktīvas bija Melburnas un Sidnejas nodaļu valdes. Valde arī atjaunoja sakarus ar LJAA pārstāvi Brisbanē Andri Zālīti, kā arī iecēla Brigitu Pluci par LJAA pārstāvi Pertā. Valde arī cieši sadarbojās ar LJAA izglītības nozares vadītājiem Adelaidē (Aldis Putniņš) un Sidnejā (Jānis Čečiņš).

k. Valde ņēma aktīvu līdzdalību radio stacijas 3ZZ slēgšanas protestu akcijā. Valde sūtīja protesta vēstules laikrakstiem un protesta telegrammas Austrālijas kopvalsts deputātiem. Šai lietā LJAA bija konfliktā ar pārējo Melburnas latviešu sabiedrību, kā arī ar LAAJ. Toties, zināmā mērā, ar šo akciju LJAA beidzot ieguva ievērību latviešu sabiedrībā kā nopietna organizācija ar kuru sabiedrībai jāreķinās. Akcija arī uzveda LJAA uz jaunas takas, kurā jauniešu apvienība arī sāka rūpēties par notikumiem plašākā Austrālijas sabiedrībā, kuri varētu iespaidot latviešu darbību Austrālijā, ne tikai pieturēties pie notikumiem latviešu sabiedrībā.

1. Caur filmu nozari valde turpināja uzturēt sakarus ar Latviju. Kaut iecerētos pasākumus, resp. filmas, neizrādīja darbības gadā, varam cerēt, ka nākotnē būs atkal panākumi. Tā arī neko tālāk nedarīja Adelaides nodaļas iesāktā pasākumā par gleznu izmaiņu ar Latviju. Toties valde centās iepazīstināt latviešu jauniešus Austrālijā ar notikumiem Latvijā, lietojot visus valdei pieejamos līdzekļus, piemēram, izrādot „Spaidu nometņu” filmu.

7. Turpmākā darbība un secinājumi

a. Valde darbības gadā iesāka sarunas ar Vilni Zaļkalnu no Zviedrijas, kurš ir bijušais ELJA valdes priekšsēdis, Mičotāju turnejas vadītājs un tagadējais ELJA Informācija redaktors, par viņa eventuēlo referātu turneju Austrālijā. Valde iesaka jaunai valdei šo pasākumu pārņemt un izvest līdz galam.

b. Valde pieņēma filmu nozares vadītāja Jāņa Čeciņa piedāvājumu iztaisīt no iepriekšējās valdes iegādātiem LNF diapozitīviem par Latviju īpašu sariņojumu, kuru varētu izrādīt visos latviešu centros. Šo piedāvājumu bijām iecerējuši izvest valdes darbības gadā, lai vāktu līdzekļus 4. VLJK braucējiem, tomēr, vairāku iemeslu dēļ nebija iespējams programmu laicīgi sagatavot. Šo pasākumu arī iesakām jaunai valdei pārņemt un nobeigt.

c. Šajā darbības gadā LJAA ir pārdzīvojusi kritisku momentu. Kad iesākām darbības gadu, LJAA bija krustceļos. Uz vienu virzienu bija ceļš uz nenozīmīgu liekulību un iesaistīšanos ar mazvērtīgiem bet sabiedrībai pieņemamiem pasākumiem. Tas ir, Jaunatnes apvienības palikšana par bērnu un sabiedriskās izprieces organizāciju. Otrs virziens bija grūtāks un pa daļai jau iesākts. Tas bija ceļš uz nopietnu iesaistīšanos nacionālpolītiskos jautājumos un latviešu jauniešu audzināšanā latviešu tautas eksistences dziļākās problēmās. Tas ir, Jaunatnes apvienības pilngadība kā nopietna organizācija, kurai ir viedoklis un stāja mūsu tau-

tas politiskā un sabiedriskā dzīvē, kā Austrālijā, tā arī pasaulē. Valde nolēma staigāt pa grūtāko ceļu, jo vieglākais, latviešu jauniešu skaļākai daļai populārākais ceļš veda Apvienību tikai uz bojā eju. Trimda un Latvija latviešu tautas eksistencē ir apdraudēta. Kā latviešu jaunatnes organizācija LJAA nevar mierīgi stāvēt pie malas. Vienaldzība pret šiem draudiem ir luksuss, ko mēs kā tauta nevaram atļauties un kā LJAA valde mēs nevarējam to pielaut mūsu vadītā organizācijā.

d. LJAA'ai ir īpatnēja loma latviešu sabiedrībā Austrālijā, jo tā ir vienīgā latviešu jauniešu organizācija, kurai nav īpaša kulturāla rakstura un kurā darbojas tikai jaunieši. Tādā veidā mēs varam izmēģināt jaunas idejas, kā arī nospraust jaunus virzienus visai latviešu sabiedrībai. LJAA ir nostājusies par sakariem ar tautu Latvijā, ir sadarbojusies ar pārējās trimdas jauniešu organizācijām, ir iesākusi nacionālpolītisko audzināšanu Austrālijas latviešu jauniešos, un ir iesākusi domāt un vērot plašākās Austrālijas sabiedrības attiecības pret imigrantiem.

e. Attiecībā uz pēdējo punktu, derētu pieminēt, ka ja mēs uzskatām sevi par latviešiem un darbojamies latviešu sabiedrībā, tad mēs Austrālijas politiskā uzskatā esam imigranti, vienalga vai mēs šeit esam piedzimuši vai nē. Tādā sakarā ir mūsu latviešu interesēs vienoties ar citām imigrantu grupām attiecībā uz Austrālijas politisko saskari ar imigrantiem. Arī šeit mēs nevaram būt vienaldzīgi, jo kas draudēs, piemēram, turkiem šodien, tas arī, agrāk vai vēlāk, draudēs mums, jo Austrālijas politikā mēs esam viens un tas pats. Šādā sakarā LJAA valdes rīcība 3ZZ lietā rada vienu tādumu momentu.

f. Visā visumā valde ir apmierināta ar savu darbību šajā darbības gadā. Valde cer, ka pa nosprausto ceļu staigās arī turpmākās valdes un bērniības laikmets Apvienībai būs palicis aiz muguras.

Dziedāšana

Velta Svaltere

Dziesma un dziedāšana nav šķirama no latvju tautas. Dziesma gājusi līdz visā mūsu garajā tautas vēsturē. Tikpat veca, kā tieksme dziedāt, ir vēlēšanās, lai dziesma tiktu dziedāta. Latvju dainu dziedātāja skumst, ja neviens nedzied pretī. Viņa dzied stāvēdama uz akmens, dzied kalna galā, dzied vakarā, kad visi trokšņi norimuši - lai balstiņu pāri skan - pāri mežu galotnēm, pāri deviņām birstalām.

Viņa grib, lai tās dziesmā klausītos mīlā Māra, māte gan šai saulē, gan aizsaulē. Lai to sadzirdētu ne tikai brālis un tautu dēls, bet visi ciema ļaudis. Lai trīcētu visa tēvu zeme, lai dziesma izskanētu pārnovadu novadiem.

Viena tautu meita dzied Kurzemē, otra Vidzemē, bet abas sadzied, dziesma saprotas. Dziesmas skaņas viņas vieno, kaut gan dziedātājas viena otru nav redzējušas.

Ja tērpos vērojama novadu atšķirība, tad dziesmā tādas nav, lai gan ir dažas zināmu novadu dziesmas. Māte bērnu auklējot dzied, un mazs bērniņš māti lūdz, kārt šūpuli pie loga saulītē, lai tas varētu dzirdēt lakstīgalu pogojot. Un mirdams lūdz:

Daiļi mani pavadiet,
Greznas dziesmas padziediet,
Lai iet mana dvēselīte
Pie Dieviņa dziedādama.

Tautumeita priecājas, ka tai ir pieci pūri greznu dziesmu un vēl citas satītas kamolā. Un latvju dziesmu pārbagātību apliecina salīdzinājums:

Kas var dziesmas izdziedāt,
Kas var zvaigznes izskaitīt?

Latvietim ir līgsma daba un dziesmu prieks, neatņemama jaunības daļa visos laikos.

Kāmēr jauna, es priecīga,
Dziedādama vien staigāju.

Un brīdinājums atgādina:

Dzied, meitiņa, kāmēr jauna,
Veca būsi, nevarēsi.
Veca būsi stīvu mēli,
Nevarēsi izdziedāt.

Dziesmas mācīja māte, vecā-
māte. Brālis pārnesa jaunas dzies-
mas:

Visas viņas salasīju
Tēvu zemi staigādams.

Tā jaunā māsa pielocīja savu dziesmu pūru.

Dzied ne tikai vaļas brīžos,
dzied darbā ejot, strādājot.

Kaut ar biju piekususi,
Tomēr gāju dziedādama.

Dziesmu gars spītē bēdai, nelaimei,
ļaunai dienai.

Meitas sadziedājās viena ar otru no sētas uz sētu, pāri upēm, ezeriem. Pulcējās dziedāt un gaviļēt pēc darba vakaros, bet puīši klausījās, jo kur meitas dzied, tur puīšu dvēsele. Dziesmām bija liela vara, ka izdzirdējuši meitas dziedot, tautu dēli meklēja dziedātājas un atraduši - sāka bildināt.

Dažs kautrīgs tēva dēls vārdos nevarēja pateikt, ko sirdī domāja, dziedādams dziesma tas iece-rēto bildināja. Kautkur tālu gaviļēja, puīši gāja lūkoties un iedomātās meitas vietā atrada sievu, vecu māti, vai ganu meiteni -

Tautu dēls purvu brīda,
Tautu meitu meklēdams.
Pārbrien purvu, nosplaujas,
Atrod vecu māmuliņu.

Iziedāja nevien meitas, bet arī puīši -

Tik man dzert, tik dziedāt
Ar tām ciema meitiņām.

Katram mūža godam, katrām gadskārtu svinībām bija savas īpatnas dziesmas. Jāņi, Ziemas svētki, kāzas, bēres, pavasaļa rotāšana, vai dažādas apdziedāšanas dziesmas. Tik daudz dziesmu par vedībām (kāzām) nav nevienai citai izdarībai, jo šis mūža gods bija vislīgsmākais cilvēka dzīvē.

Obligātas baznīcu laulības sākās tikai 14. g.s., bet blakus tām senās vedību izdarības turpinājās. Latvieši ir precējušies jauni, jo vecmeitām un vecpuišiem veltītas daudz nievu un izsmieklu dziesmas. Tikumu un goda sajūta dainās, kā ģimenes pamats noteikti stipri izteikts.

Jauni puīši, jaunas meitas,
Ar godiņu dzīvojat,
Lai varētu padziedāt
Goda galda galiņā.

Līgavu, vai brašu tautu dēlu, varēja nolūkot kopēju darbu darot, vai talkās, kuras beidzās ar jautru sadzīvi. Jaunieši satikās vakarējot, kad puīši sagaidīja vai pavadīja meitas. Par jaunību un jauniem ļaudīm ir daudz dainu, jo tas ir līgsmākais un bezrūpīgākais laika sprīdis cilvēka mūžā.

Alus kauss ar dziesmu nav šķirami. Alus darītājs dzied -

Alutiņu darīdams,
Biti bāzu kabatā,
Lai dzied alus dzērājīni,
Kā bitītes stropiņā.

Lai dziedāšanai piedotu pilnību un bagātību, visos godos un saietos bija dziedātāju pulks. Senā dziesmu pulkā bija viena saucēja - pirmā dziedātāja. Tā izdzied panta pusi, tad to pašu atkārtu otrā dziedātāja - locītāja. Locītāja prot dziesmu izlocīt. Pulks iekrīt pareizā vietā un laikā ar gari vilktu „e”. Bez tam bija vēl sīkaliņa ar augstu, tīru balsi, kuras balss pacēlās pāri visam dziedātāju pulkam ar savu augstu dziedāšanu. Resnalīpas, piedūcējas parasti bija vecākas sievas. Labas dziesmu teicējas turēja lielā godā un aicināja visos godos.

Līgsmas dziesmas itkā apklūst meitai tautās aizejot, kad sākas sievas un mātes pienākumi ar šūpla dziesmām. Bet dziedāšana neapklūst, tik pārveidojas. Tautās aizvestā meita ar dziedāšanu dod ziņumātei un brāļiem, lai tie zinātu, kā tai klājas svešā sētā.

Vakarā es satumsu
Sveša lauka galiņā.
Sveši lauki, sveši ļaudis,
Nemīlams tēva dēls.

Bet dziedāšanā apklūst vecie ļaudis -

Eit gulēt, vecās sievas,
Lai dziedāja jaunās meitas.

Veci vīri, sirmas bārdas,
Tie dzied alu padzēruši.
Jauni puīši, nedzēruši -
Tie dzied sava prieka pēc.

Aizkustinoša kārtības un skaitstuma mīlestība atainota dziesmās, kur uz mūžu aizmigušais arājs lūdz apaut viņam baltas kājas, iejūgt sirmus zirgus un skaisti, viegli pavadīt kapu kalnā -

Jūdziet man sirmus bērus,
Vediet mani smiltainē.
Sirmie bērni attecēja,
Es mūžam neatnākšu.

Jumis

Rudens saulgrieži

Jadvīga Svirska

Rudzu druva lielījās
Noliekt manu muguriņu.
Nelielies, rudzu druva,
Gan nopļaušu dziedādama.

Reizēm gan -

Acis darba izbijās,
Rokas darba nebijās,
Rokas darba nebijās,
Zinājās padarām.

Daudzām tautām pasaulē vārdam
„darbs” un „vergs” ir viena sakne,
bet senajam latvietim darbs un dzīve
bija viens jēdziens.

Paldies saku Dieviņam,
Tas darbiņš padzīvots;
Dod, Dieviņi, citu dienu,
Citu darbu padzīvot.

Tāpēc arī laika tecējums, gadskārtas,
saulgriežu cikli un gandrīz viss
cilvēka mūžs tika iedalīts sakarā ar
darbiem sētā, druvā un tīrumā.
Lielākie svētki bija vasaras saul-
grieži - Jāņos un ziemas saulgrieži
- Ziemsvētkos, bet tik pat nozīmīgi
bija arī rudens saulgrieži, kad darba
darītājs savāca ražīgā darba augļus
kūtī, klētī un apcirkņos.

Rudens saulgriežus iezīmēja
Miķeļi. Ar šo dienu bija jānobeidz
visi rudens darbi, ieskaitot arī
rudzu sēju, jo ziemai vārti tad bija
jau vaļā. Miķeļos, vērojot sauli,
vēju un mākoņus, zīlēja kāda būs
nākamā ziema un pavasaris. Ja
Miķeļos lija silts lietuss, tad nākamā
ziema būs „mīksta”. Ja kokiem no-
birst lapas pirms Miķeļiem, tad gai-
dāms agrs un silts pavasaris, ja pēc,
tad pavasaris gaidāms vēls un auksts.
Pēc Mārtiņiem, kad arī lini bija jau
novākti un izkulstīti, sākās vērp-
šana un aušana.

Kad rudens darbi druvās un tīru-
mos bija beigušies, svinēja apkūlī-
bas, vai apjumības. Šo svētku iz-
darībās saskatāmas senā zemkopja
rūpes par nākamā gada ražu un seviš-
ķi par auglības spēka saglabāšanu,
ko simbolizēja Jumis. Šos svētkus
svinēja katra sēta atsevišķi.

Visu dienu Jumi dzinu,
Pa lielo tīrumiņu;
Nu sadzinu, nu panācu
Tīrumiņa galiņā.

Steidzies, māte ar meitām,
Jumi pemt tīrumā,
Lai Jumītis nepabēga
Zem pelēkā akmentiņa.

Pēdējā pļaujas dienas vakarā, visi
pļāvēji nāca dziedādami no lauka
mājās, nesot vārpu pitu un ziediem
pušķotai vainagu un jostu. Abus pina
no vispēdējā grieziņa pļautās labī-
bas sauļas, jo tajā droši vajadzēja
būt Jumim. Vainagu lika saimniecei
galvā un jostu apjoza saimniekam.
Pēc tam tos glabāja līdz nākošam
gadam.

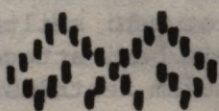
Ai, Jumīti, akotīti,
Gan līgoji druviņā,
Līgo manā klētiņā
Līdz citai vasarai.

Nākošā vasarā Jumītim bija jābūt
līdz ar arājiņu druvā un tīrumā.

Ej, Jumīti, nu uz lauka,
Garu ziemu izgulējis;
Sāci jaunu vasariņu,
Svētī mūsu labībiņu.

Jumi sadzīt nebija vis tik
viegli, jo parasti viņu varēja atrast
tikai pēdējā labības sauļā, vai
„pašā bara galiņā”. Darbu nevarēja
atstāt pusceļā, darbs bija jāpadara
līdz galam, tad tikai varēja cerēt
arī uz Jumja svētību.

Lielu, platu baru dzinu,
Pār bāliņa tīrumiņu;
Gribēdams Jumi pemt,
Lai projām neaizbēg.

Nem, bāliņ, sirmu zirgu,
Apjāj savu tīrumiņu;
Lai Jumīti tu saņemtu,
Tīrumiņa galiņā.

Dabūt Jumi sētiņā bija liels
prieks visiem:

Atcel vārtus, māmuliņe,
Pašai bara vedējai;
Tā Jumīti noravēja
Tīrumiņa galiņā.

Tāpēc:

Cep, māmiņa, mīkstu maizi,
Vāri siltu azaidiņu;
Tavi bērni sanākuši,
Beigās Jumi saņēmuši.

Katrai labībai bija savs Jumis.
Bija rudzu Jumis:

Eita visi nu uz lauka,
Jumi ķert tīrumā.
Kas saķers rudzu Jumi,
Tam būs laime citu gadu.
Tam uzaugs divi vārpas
Viena sālma galiņā.

Bija miežu un auzu Jumis:

Miežu Jumis nokliedzās
Uz kalniņa stāvēdams,
Ieraudzījis auzu Jumi
Zem pajumta līgojot.

Arī linu Jumis, kas bija sevišķi
svarīgs meitiņām - māsiņām:

Ai tu, linu Jumīkīti,
Kam tu linus neaudzē?
Es tev šūšu sležu kreklu,
Līdz zemītei pušķodama.

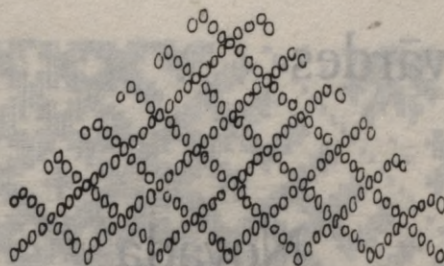
Visu dienu linus plūcu,
Jumīkīša meklēdama.
Nu sadzinu, nu panācu
Pašā bara galiņā.

Ne tikai Jumis, bet arī Jumja
māte saņema dāvanas par garu linu
audzēšanu:

Jumīšam kreklu devu,
Jumja mātei paladziņu,
Lai tas man šito gadu
Garus linus audzināja.

Pat Rīgas kungi prata linu Jumi
novērtēt:

Linu Jumis Rīgā brauca
Ar deviņi kumeliņi.
Pretīm nāca Rīgas kungi,
Siekiem naudu mērodami.

Bija Jumim arī sava Jumaliņa,
ko viņš stalti vizināja...

Jumīt's veda Jumaliņu
Rudzu ziedā vizināt;
No kalniņa lejiņā,
Kūpēt kūp kumeliņš.

Lietas un notikumi mūsu senču
dzīvē tika personificēti un izteikti
dzejā un līdzībās. Gan viņi cienīja
labi paveiktu darbu, bet cienīja arī
skaistumu darbā un darba darītājā.

Kas tur spīd, kas tur viz,
Tīrumiņa galiņā?
Mans brālītis sienu plāva
Apzeltītu iskaptiņu.

Kur tu teci, tautu meita,
Ar sidraba grābeklīti?
Līdz es teku sienu grābt,
Tautu dēla kumeļam.

Ar prieku un patiku darīts darbs ir
arī vieglāks.

Patīk manīm šī plaviņa,
Šīs plaviņas plāvējiņi;
Pilna plava baltu ziedu,
Diži puisi plāvējiņi.

Rūpējās arī par telīšu skai-
stumu -

Es savām telītēm
Āboliņa valgu vijū,
Lai tās auga košas, baltas,
Kā baltais ābolīņš.

... un aploka košumu -

Aug man skaists ozoliņš,
Vidū govju aplokā;
Iziedama govīs slaukt,
Zarā kāru vainadziņu.

Tā senais latvietis vērpa sava
mūža un darba gājumu, padarot sev
tuvu visu, kas atrodas plašajā pasau-
les telpā un zilajā debesu bezgalībā.

Lielvārdes

Novada

Josta

Izvilkums no Latvju Zeltene nr. 22
(Alla Zēberga)

Lielvārdes novada jostas, tāpat, kā Lielvārdes vainagi un sievu cepures, krasi atšķiras no pārējām latvju novadu jostām (arī no Krustpils). Tas pieder pie mūsu tautas īpatņajiem un vērtīgākiem mājas mākslas izstrādājumiem. To raksti, pieturoties stingri pie zināmas kompozīcijas tradīcijas, tīras no citu tautu ietekmes, ir gājuši garu un bagātu attīstības un noslīpēšanas ceļu. Lielvārdes jostas rakstu attīstību var uzskatīt par sevi noslēgtu.

Lielvārdes jostas ir platākas par visām pārējām jostām. Viņu raksts ir vienkrāsaini sarkans balta lina pamatā. Daudzām jostām klāt tiek lietota vēl zaļa krāsa, kuru novieto jostas vidū 1-3 raksta rūtiņu platumā un 2-5 rūtiņu platumā gar abām malām. Raksts, kuram vidū netek zaļa svītra, ir asimetrisks, t.i., no jostas vidus platuma uz katru pusi tas neatkārtojas. Rūtiņu skaits platumā ir pāru. Lielvārdes jostas ir 8-8½ cm platas. Rūtiņu skaits platumā: mazākais 39 rūtiņas, 56, 57, 63 vai pat 67. Ja vairākas Lielvārdes jostas noliek vienu otrai blakus, pirmā mirklī raksta variantu bagātība apžilbina aci un liekas, ka visas jostas ir vienādas. Tuvāki apskatot, redzam, ka visām jostām raksta pamatelementi un kompozīcijas ritms vienāds, bet atsevišķo elementu atvasinājumi un papildinājumi visā jostas garumā atkārtotjas tikai pēc zināma likuma un vienmēr ar mazliet citādu variantu.

Viens no galveniem elementiem Lielvārdes jostās ir ugunskrusts. Tas bagātīgi sastopams dažādos veidos un atvasinājumos (arī kā ½ ugunskrusts) katrā jostā un ir jostu rakstu kompozīcijas pamats. Droši vien ar simbolisku nozīmi.

Ugunskrustu latvieši pielietāja savos izstrādājumos jau senvēstures laikos. Vēlajā dzelzs laikmetā dažādus ugunskrustu variantus bagātīgi izlietāja sagšu un apaudu rotāšanai. Vēlāk sāka aust jostas ar daudziem ugunskrustu variantiem. Tipiskākie šādu audumu pārstāvji ir Lielvārdes novada jostas un Krustpils sagšu apaudi. Ugunskrusta apzīmējums internacionālo zinātnieku valodā ir "svastika" un "sauvastika". Abi nosaukumi cēlušies no sanskritu valodas, kas bija seno indiešu zinātnieku un inteliģento valoda jau 3. g. s. pirms Kr. un ar kuras palīdzību mēs vel šodien varam iepazīties ar indo-germāņu tautu kultūrām.

Par "svastiku" sauc ugunskrustu ar kāšiem pulksteņrādītāja virzienā. Tas ir gaismas un saules simbols.

"Sauvastika" ir ugunskrusts ar kāšiem pretējā virzienā. Līdz ar to ar pretējo nozīmi. Lielvārdes jostās sastopami abi ugunskrusta veidi.

Dažas tautietes vaicā, vai sakarā ar ugunskrusta nepopularitāti tā vietā nevar kādu citu raksta elementu aizvietot. To nevar un nav arī vajadzības. Ugunskrusts pie indo-germāņu tautām pastāv jau gadu simteņiem, ir seno tautu simboli, kuri pārdzīvo visus vēsturiskos notikumus.

Visā jostas garumā mazākais variantu skaits ir 9, tač 11. Ir sastopamas jostas ar 19 un pat vairāk variantiem. Tie atkārtotjas zināmā ritmā, piem., varianti a, b, c, d utt atkārtotjas šādi: aaaa, bbb, ccc, ddd, ee, fff utt. Raksta variantus atkārtot šādi nav pareizi: abcdef, abçdef utt. Tas neatbilst seno jostu ausanas un rakstu salikumu tradīcijai. Katrs variants iekomponēts ir starp, jeb pārējās variantā un reti gadījuma audēja spēš pēc sava prāta sakārtot atsevišķus variantus un harmoniski pieslēgt nākošam posmam.

Jostu aušanai lietāja smalku, grodi vērptu sarkanu dziju. Visiem Krustpils un Lielvārdes novadu audumu izstrādājumiem bija viena kopēja, silta, brūngani sarkana krāsa. Šo krāsu ieguva no madaras auga saknes. Latīņu valodā to sauc par *rubea tinctorum*, franču valodā - *garance*, vāciski - *Krapp*, *Labkraut*, *Färberröte*, latvju tautā pazīstama kā *madara*, *marana*, piem., tautas dainās:

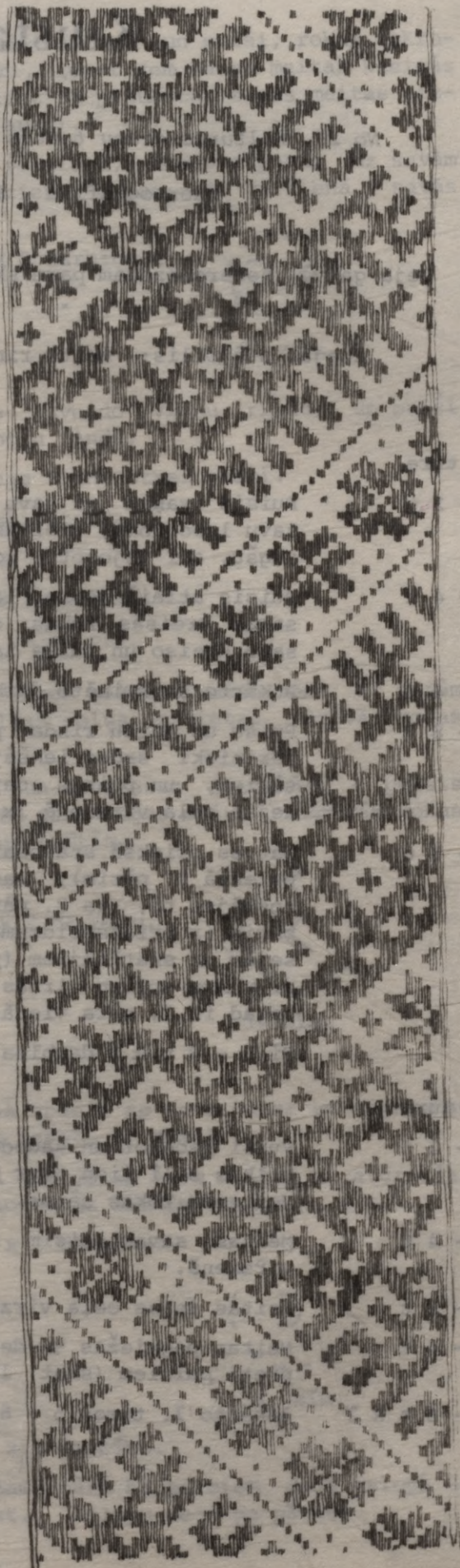
Meitu dēļ dzeltes auga,
Meitu dēļ maraniņas... (jeb madariņas)

Madara aug mālainās pļavās. Vasaras beigās izraka pieaugušās saknes, izkaltēja, saberza, vārīja ūdenī, izkāsa, pielēja alaunu un sagatavotā virumā krāsoja. Vēlāk atdzesēja, izskaloja un žāvēja. Šādi krāsotās dzijas bija izturīgas un savu pirmatnējo toni uzglābā līdz mūsu dienām. Vēlāk sāka krāsot ar pirkstām ķīmiskām krāsām. Krāsa nebija tik izturīga un tonis auksts.

Zaļo krāsu ieguva no akmens sūnām, savāca lielāku daudzumu sūnu, izmērcēja remdenā ūdenī, izkāsa un vārīja tanī dziju. Zaļais tonis bija dažāds, atkarībā cik spēcīgs šķīdums un cik ilgi tanī turēja dziju. Zaļā krāsa arī nav tik izturīga.

Jostu sākumā auž 2 - 3 cm bez raksta. Jostu beidzot - 1 cm bez raksta. Jostas sākumā atstāj īsas, nepārgrieztas bārkstis. Jostas beigās sarkanos un baltos velkus sadala šķipsnās un sapin līdz 20 cm garā pīnē.

Lielvārdes jostu sien 2 - 3 reizes ap vidukli. Ja divi reizes, tad sāk no priekšas uz muguru, ja trīs reizes, tad no muguras uz priekšu. Priekšā krusto, atkal uz muguru, atpakaļ uz priekšu, sasien priekšā, jeb kreisā sānā mezglā. Gali var karāties līdz vai pāri ceļiem. Jostu sien stingri, lai būtu saturs, kā arī slaidis viduklis.

Krustabu deja

No 26. Kultūras dienu tautas deju uzveduma „Laimas taka”.

Choreografija - Skaidrīte Darius.

Deja gatvē, neierobežotam pāru skaitam. Ritms - strauja polka.

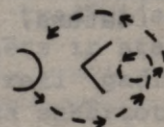
Izejas stāvoklis: meitu rinda pret puisiu rindu, gatvē.

1. tūre

- 1 - 2 t Puisis saņem ar savu kreiso roku meitas labo roku, un ar savu labo roku, meitas kreiso roku, un lēnām ceļ rokas uz augšu, abi dejojot 2 polkas soļus uz vietas.
- 3 - 4 t Puisis atlaiž meitas labo roku vaļā, un meita apgriežas zem savas kreisās rokas dejas ceļa virzienā, beigās nolaižot savu kreiso un puisa labo roku lejā.
- 1 - 4 t Atkāрто augšminēto darbību.
- 5 - 8 t Puisu un meitu rinda pagriežas ar sejām uz skatītājiem un pārinieki sadod iekšējās rokas, ārējās rokas nolaistas gar sāniem, un puisis dejojams atmuguriski apgriež savu meitu dejas ceļa virzienā 1x apkārt.
- 5 - 8 t Gatves priekšā stāvošais 1. un 2. pāris dejo galopu (2. pāris priekšā 1. pārim), caur gatvi uz gatves aizmuguri, un tur nostājas tā, ka 2. pāris tagad ir beidzamais pāris un 1. pāris ir priekšbeidzamais. Pārējie dejojāji pa to laiku ar sejām uz skatītājiem (pušiem rokas krustotas, meitām sānos), ar polkas soļiem virzas uz priekšu, tā, kā bijušais 3. pāris, tagad ir 1. pāra vietā, un nākamajā tūrē dejo kā 1. pāris. Šī 5 - 8 t x 2 darbība atkārtojas katras tūres otrā daļā.

2. tūre

- 1 - 2 t Puīši paceļot un sadodot rokas izveido vārtus. Meitenes, polkas solī lien caur vārtiem - zem savas puisa kreisās rokas. Meitenēm rokas sānos.
- 3 - 4 t Meitas savam puisim aiz muguras apgriežas 1x dejas ceļa virzienā.
- 1 - 2 t Meitas dejas ceļa virzienā dejo atpakaļ uz savām vietām.
- 3 - 4 t Meitas pagriežas 1/2x dejas ceļa virzienā, un ir atkal gatvē, pretī pušiem (skat. 1. zīm.).
- 5 - 8 t x 2 Atkāрто 1. tūres 5 - 8 t x 2 darbību.

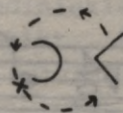
1. zīm.

3. tūre

1 - 4 t Meitas paceļot rokas izveido vārtus, un puīši, rokas sakrustotas uz krūtīm, dejo cauri, lienot zem savas meitas kreisās rokas, un uz 4. takti sasitot 3x plaukstas savas meitas aizmugurē (apmēram pie labās auss).

1 - 4 t Puīši, turpinot tanī pat virzienā, dodas atpakaļ uz savām vietām, izdarot $\frac{1}{2}$ pagriezienu dejas ceļa virzienā, savās vietās (skat. 2. zīm.).

5 - 8 t x 2 Atkārto 1. tūres 5 - 8 t x 2 darbību.

2. zīm.

4. tūre

Meitenes sadodoties rokās izveido vienu rindu, un puīši sadodoties rokās izveido otru rindu.

1 - 2 t Abas rindas polkas solī dejo viena otrai pretī.

3 - 4 t Abas rindas dejo atmuguriski atpakaļ.

1 - 4 t Atkārto augšminēto darbību.

5 - 8 t x 2 Atkārto 1. tūres 5 - 8 t x 2 darbību.

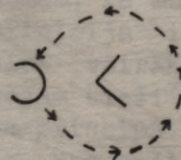
5. tūre

1 - 2 t Puisis ar savu labo roku saņem meitas kreiso roku ar sejām uz skatītājiem, dejo 2 polkas soļus uz vietas. Brīvās rokas sānos.

3 - 4 t Pāris atlaiž rokas vaļā, un apgriežas 1x apkārt - puisis dejas ceļa virzienā, meita pret dejas ceļu. Meitām rokas sānos, puīšiem krustotas uz krūtīm.

1 - 4 t Atkārto augšminēto darbību.

5 - 8 t x 2 Atkārto 1. tūres 5 - 8 t x 2 darbību.

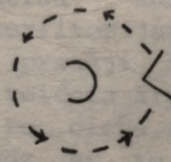
3. zīm.

6. tūre

1 - 4 t Meitas dejas ceļa virzienā apdejo ap savu puīši un atgriežas savās vietās, rokas sānos (skat. 3. zīm.).

1 - 4 t Puīši dejas ceļa virzienā apdejo ap savu meitām un atgriežas savās vietās, rokas krustotas uz krūtīm (skat. 4. zīm.).

5 - 8 t x 2 Atkārto 1. tūres 5 - 8 t x 2 darbību.

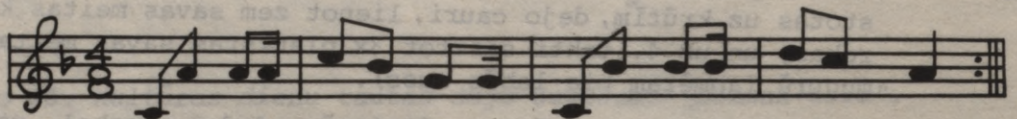

4. zīm.

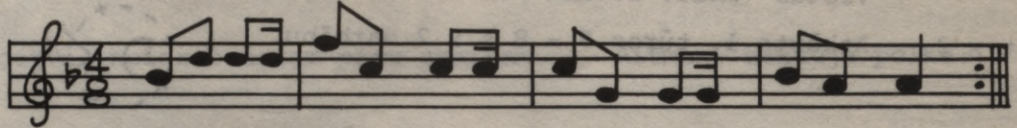
7. tūre

1 - 4 t x 2 Atkārto 1. tūres 1 - 4 t x 2 darbību.

5 - 8 t x 2 Visa gatve sākot ar beidzamo pāri kā pirmiem dejo galopā uz skatuves aizmuguri un nost. Galopu dejo pa pāriem.

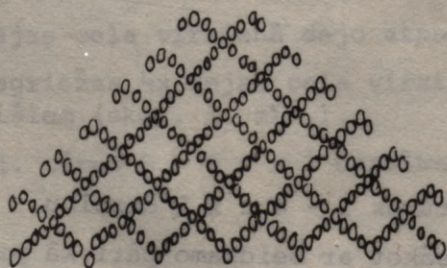

2. Trīs rei-zī-tes mā-mu-li-ņa, Mei-tas dē-ļi gal-du klāj,
Krus-tī-de-me at-šķir-de-ma, Tau-ti-ņā-si rā-dī-dam'.

Trā-di-rī-di ram-tai rī-di ram-tai-rī-di ral-lal-lā.

1. Mūzika
2. Trīs reizītes māmuliņa
Meitas dēļ galdu klāj:
Krustīdama, atšķirdama,
Tautiņās rādīdama.
3. Drīz kūniņas paēdat,
Drīz maizīti glabājat,
Lai pādīte drīz staigāja,
Drīzi pēmās valodā.
4. Mīlā Māra mums jautāja,
Kādu dziru mēs dzeram?
Nāc iekšā, mīlā Māra,
Mēs dzeram krustabiņ'.
5. Mūzika
6. Ko mes laba vēlēsim,
Tai mazai pādītei?
Miežu klēti, rudzu klēti,
Triju klēšu atslēdziņu.
7. Manis dēļ tēvs, māmiņa,
Brūvē alu, cep maizīti.
Ļaudis ēda, ļaudis dzēra,
Es gulēju dziedādama.

TRIMDAS PSĪCHOLOĢIJA

Dr. Vaira Vīķe-Freiberga

Pirmiespiedums JAUNĀ GAITĀ 112.

Pāri par 30 gadu pēc Otrā pasaules kara beigām, kādā vārdā lai īsti saucam brīvā pasaulē dzīvojošos latviešus? Vai esam bēgļi, vai trimdinieki, vai emigranti, vai vienkārši - klaidas latvieši?

Bēglis, pēc definīcijas, ir cilvēks, kas atstāj savu mājvietu kara briesmu vai dabas katastrofu dēļ. Bēgļa moksana tīpiski ir pagaidu rakstūra - tiklīdz apstākļi nostabilizējas, bēglis dosies mājās. Trimdinieks ir jau kaut kas cits: vai nu izsūtīts no savas zemes, vai arī pats savu zemi atstājis tamdēļ, ka nevar pieņemt tur pašlaik eksistējošos apstākļus, galvenokārt politiskā plāksnē. Emigrants ir brīvprātīgi atstājis savu zemi tamdēļ, ka nav apmierināts ar tajā valdošiem, galvenokārt saimnieciskiem apstākļiem un dzīves iespējām un aizbraucis uz paša izraudzītu jaunu zemi, kurā cer veidot sev labāku dzīvi.

Vairums latviešu, kas dzīvo Rietumu zemēs, ir savā laikā gājuši cauri visām augšminētām stādijām, vienai pēc otras. Latviju atstājuši kā kara bēgļi, vairums ar ideju par drīzu atgriešanos mājās. Kļuvuši par trimdiniekiem tad, kad atklājās, ka Rietumu sabiedrotiem nenāk ne prātā restaurēt Baltijas valstu agrāko neatkarību. Kļuvuši par imigrantiem tad, kad, Vācijas bēgļu noņemšanai likvidējoties, vajadzēja meklēt sev jaunu mājas vietu. Un tagad, trīs dekadas vēlāk, dzīvodami pa visu pasauli izkaisītos latviešu pagastos, kā žīdi diasporā, esam latviešu diasporā - klaidas latvieši.

Noteiktības labad varbūt jāpieņem, ka pēdējais solis - aizceļošana uz aizjūras zemēm - Eiropas latviešiem ir iztrūcis. Un laikam ar to galvenokārt ir izskaidrojama mazliet dīvainā pārākuma sajūta, ar kuru daudzi Eiropas latvieši skatās uz aizjūras trimdiniekiem. Eiropas latvieši mīl teikt, ka viņi esot labāki latvieši, jo dzīvojot pašai Latvijai tuvāk. Bet ko gan šai sakarībā (un šajā strūkllidmašīnu laikmetā) var nozīmēt vienkāršs ģeogrāfisks tuvums? Vai tad latvietība būtu kā fiziski, elektromagnētiska rakstūra stari, kas izstarotu no Latvijas teritorijas un zaudētu savu spēku pretproporcionāli distancē no izstarojuma avota? Taču nē! Runa šeit ir, neapzināti, par psiholoģisku distanci. Eiropas latvieši, tamdēļ ka negribēja vai nevarēja spert pēdējo no augšminētiem soļiem, jūtas, it kā būtu mazākā mērā pagriezuši Latvijai muguru. Bet tā tomēr ir illūzija: cilvēks var vai nu būt savā tēvu zemē, vai ārpus tās, pusceļa šeit nav, tāpat kā nevar runāt par sievieti, kas tikai pa pusei ir stāvoklī.

Ja nu pieņemam, ka mūsu stāvokļa precīza definīcija ir, gadiem ejot, mainījusies vairākas reizes, kā lai sevi dēvējam tieši sai brīdī? Par trimdiniekiem principā sevi saukt varētu tikai tie, kas paši piedzīvojuši Latvijas atstāšanu. Gadiem ejot, viņu skaits kļūs arvien mazāks. Jaunākās paaudzes, kas dzīvo zemēs, kur dzimuši, loģiski sevi par trimdiniekiem nevarētu saukt. Visiem kopējs tomēr ir tas, ka tie pieder pie trimdas latvietības, ka tie dzīvo trimdas latviešu sabiedrībā, tas ir, latviešu sabiedrībā, kas veidota ārpus tēvzemes teritorijas un neatkarīgi no tās (pretēji kolonijai, kas gan fiziski veidota ārpus tēvzemes, bet ir ar to ciešā sakarā un atkarībā). Līdz ar to mēģinot aprakstīt šīs sabiedrības galvenās psiholoģiskās iezīmes mums iznāk runāt par trimdas psiholoģiju.

Trimdas sabiedrība var pastāvēt tikai kā svešķermenis kādas lielākas vietējās, dominējošās sabiedrības

vidē. Tā nav gluži pretkultūra, jo latviešu kultūras vērtības nav asā konfliktā ar Rietumu patvērumu zemju kultūrām. Bet tā ir parallēlkultūra vai subkultūra, t.i., grupa, kas, kādā plašākā kultūras vidē dzīvodama, savas dzīves nozīmīgāko daļu pavada savā slēgtā vidē, vadoties pēc saviem īpašiem standartiem, paražām un vērtībām. Šādas subkultūras dažādos laikos un vietās ir veidojuši gan reliģiski ordeņi un sekta, gan mākslinieki, gan sabiedrības atstumtiepi - kā narkomani vai seksuālie perverti, gan etniskas grupas, no kurām žīdi un čigāni ir klasiskais piemērs.

Ir skaidrs, ka subkultūras apstākļi nav un nevar būt optimāli kādas etniskas kultūras tālāk veidošanai - optimāli apstākļi valdītu tikai savā neatkarīgā teritorijā. Varētu teikt vēl vairāk - trimdas apstākļi ir nenormāli apstākļi latviešu kultūras uzturēšanai un tālāk veidošanai. Šim konstatējumam, kas varētu likties gaužam banāls, ir ļoti nopietnas un svarīgas implikācijas, kuras trimdas latviešu sabiedrība pārāk bieži nav spējusi saskatīt. Ja nu reiz konstatējam, ka dzīvojam nenormālos apstākļos, un ja nu tomēr nolemjam ka, neskatoties uz to, gribam pārdzīvot un pastāvēt kā atsevišķa kultūra, tad mums ir absolūti nepieciešami attīstīt speciālas, pastāvošiem apstākļiem īpaši piemērotas pārdzīvošanas stratēģijas. Mēģināt turpināt tālāk, it kā nekas nebūtu noticis, mēģināt svešos un jaunos apstākļos izlāpīties ar 30 vai 40 gadu vecām rīcības stratēģijām, kas kādreiz bijušas derīgas Latvijā, nozīmē tikpat kā tīšu, kaut arī lēnu, kulturālo pašnāvību.

Labs piemērs novecojušu stratēģiju lietošanā redzams latviešu skolu laukā. Daudzās latviešu trimdas skolās galvenais mērķis vēl tagad ir sniegt pēc iespējas tuvu Latvijas skolu programmas atdarinājumu. Laika trūkuma dēļ, protams, šāda programma var būt tikai līdz nepazīšanai apcirta. Rezultāti ir tādi, ka bērnu caurmēra kompetences ar katru gadu kļūst zemākas. Kas vainīgs -

vai bērni? Nē, vainīga ir nespēja atzīt un konstatēt, ka mainītiem apstākļiem ir nepieciešamas mainītas metodes. Konkrēts piemērs šeit ir strukturālā latviešu valodas mācības metode, kas balstās uz principa, ka latviešu bērniem svešumā latviešu valoda nav vairs dominējošā valoda. Ka tas tiešām tā ir, par to nav ne mazāko šaubu. Bet neskatoties uz to, plašas aprindas latviešu sabiedrībā šo metodi noliedz, noraida un pat nosoda. Ne tamdēļ, ka tai būtu sliktāki rezultāti, jo, lūk, daudzas skolas pat atsakās ļaut metodi objektīvi izvērtēt. Nē, metodi noraida tieši tamdēļ, ka sabiedrība negrib un nespēj emocionāli pieņemt šo mūsu trimdas eksistences viselementārāko faktu: ka neesam vairs savās mājās, ka lietas nav vairs tā kā agrāk, ka tagad ir citādi.

Nespēja emocionāli pieņemt vispārējo, uzkrītošo konstatējumu, ka tagad daudz kas ir citādi, ir viena no trimdas psiholoģijas pamata iezīmēm. To tagad aplūkosim tuvāk, līdz ar pārējo emociju skālu, ko tīpiski izraisa trimdas apstākļi. Lieki piemetināt, ka šeit runāsim par vispārējām tendencēm (ko statistikā sauc par centrālām tendencēm), par tipizētām grupas reakcijām, kamdēļ jāpatur prātā, ka atsevišķu indivīdu reakcijas var būt no tām stipri atšķirīgas.

Trimdinieka psihē visdziļākais un visiespaidīgākais faktors ir tas, ka trimdinieks, pēc definīcijas, ir zaudētājs. Pie tam zaudētājs gluži vai katastrofālos, un līdz ar to - traumātiskos - apmēros. Tā latvieši, kas nonāca trimdā, bija zaudējuši savu zemi, savu valsti, savas pirmdzimtības tiesības. Viņi bija zaudējuši savu iedzīvi, savu iekārtu, savus īpašumus, savu pierasto fizisko un ģeogrāfisko vidi, savus radus, savus draugus, savu sabiedrību, savu vietu un stāvokli sabiedrībā, savas tiesības sazināties ar citiem savā mātes valodā. Trimdinieks ir objektīvi zaudējis tik daudz, ka viņam draud vēl lielāks zaudējums subjektīvā plāksnē un tas ir - sevis pašā veidola (*self-image*), savas pašap-

ziņas iedragāšana. Cilvēka subjektīvais veidols ir psiholoģiskā serde, ap kuru veidojas visas attiecības ar ārpasauli, it sevišķi ar sabiedrību. Bet šī serde savukārt ir atkarīga no sabiedriskās vides, kurā tā izaugusi. Ja nu šī uzturošā vide pēkšņi vienkārši pazūd, ja cilvēks pēkšņi pazaudē ne tikvien savu stāvokli sabiedrībā, bet pat pierasto fizisko vidi, kurā viņš līdz šim juties drošībā, tad personiskais veidols un pašapziņa kļūst smagi apdraudēti. Lai šim draudam pretotos, cilvēks izmisīgi ķeras pie visa tā, kas ir drošs un pārbaudīts, pie visa tā, kas viņam atgādina vecos, drošākos laikus. Turpretī katrs jauninājums, katra mazākā pārmaiņa latvietības kontekstā, viņam liksies kā dzīvību apdraudoša katastrofa, pret kuru jācīnās ar izmisuma spēkiem. Līdz ar to trimdinieks kļūst izcili konservatīvs savos uzskatos un reakcijās. Pašā agrākajā trimdas posmā šī ir visumā veselīga reakcija, kas palīdz pārdzīvot trimdā aiziešanas traumu. Bet trimdai ieilgstot, apstākļiem mainoties, iestindzis konservatīvisms kļūst arvien neadaptīvāks, arvien neefektīvāks, varētu teikt - arvien bīstamāks kā pārdzīvošanas stratēģija. Mainoši apstākļi prasa novatorismu, fleksibilitāti, spēju un gribu eksperimentēt ar jaunumiem, pat riskēt. Bet šāds psiholoģisks lokanums savukārt prasa ļoti stingru pašveidolu, ļoti dziļu emocionālu drošību un pašapziņu. Tās, diemžēl, ir retas īpašības.

Varētu domāt ka, gadiem ejot, cilvēkam vajadzētu pārdzīvot trimdas traumu un atgūt iekšējo drošību un līdzsvaru. Tieši tā tas arī notiek ar daudziem trimdiniekiem. Diemžēl, citos gadījumos, dažādi dzīves gājuma neizbēgami pārdzīvojumi, mijiedarbē ar rakstūra vājībām, draud katrā laikā reaktivēt sensenās bailes un ar tām saistītās reakcijas. Iekšēji nedrošam cilvēkam katra jauna ideja, katra pārmaiņa ir tik bīstama, ka viņš tajā viegli saskatīs konspirāciju, subversiju vai svešas varas iejaukšanos.

Šādam cilvēkam nekad neienāks prātā, ka, gadiem ejot, katrā sa-

biedrībā notiek neizbēgamas pārmaiņas, ka viss, kas ir dzīvs un aktīvs, ir padots nemitīgam pārveidošanās procesam. Viņam neienāk prātā, ka ik pa laikam, organizācijās dabiskā kārtā ir jāienāk jauniem cilvēkiem (ar -cerams - jaunām idejām), citādi organizācijas izmirtu. Viņam neienāk prātā, ka domstarpības, ka domu atšķirības, nav nekāda sinistra, velna vai čekas uzsūtīta sērga, bet gan cilvēka daudzveidīgās eksistences neatņemama sastāvdaļa. Visi šie viselementārākā saprāta apsvērumi nevar viņam ienākt ne prātā, jo viņa personiskā nedrošība ir sasniegusi jau sabrukuma robežas. Viņa iekšējais līdzsvars ir tik trausls, viņa pašapziņa tik vārīga, ka mazākā domu atšķirības vēsma pārvēršas katastrofālā draudā.

(Turpinājums sekos.)

(Turp. no 2. lpp)

Rūpes izsauc arī materiālu sagāde un sagatavošana. Mums palīdzētu mašīnrakstīti iesniegumi vairākus mēnešus pirms izdošanas. Darbu varētu izdarīt pa vairākām nedēļām un plānot uz priekšu. Ir neticams tas stundu skaits, ko Jānis Dūselis pavada izšifrējot rokrakstus, skaitot burtus un beidzot pasniedzot to visu jums acij patīkamā formā. Pēc tam nāk zīmējumu sagāde (sevišķi panākumi un pateicība Laumai Treimanei), virsrakstu sagatavošana un žurnāla iekārtošana. Lūdzu palīdziet ar laicīgi iesūtītiem materiāliem.

Paldies LAAJ Kultūras fondam par \$400 atbalstu žurnāla izdošanai un Celmu Rasmai par piesūtīto Z. Leiša rakstu, kas parādīsies PDC 43.

J.R.

Divu okupāciju apdullināti un demoralizēti, vairāk neka simttūkstoš latviešu nonāca rietumos. Seit atkal visa pilnība atklājas musu dazadas, iepriekšminētas vajības un trūkumi. Budami vāji politiski domātaji un vertētaji, vairums latviešu nododas velmju domasanaī (konceptija par neizbegamo konfliktu starp rietumu demokrātijam un PSRS, un par „drizo atgriesanos majas”). Atkal iedragāti ticība uz saviem spekiem, latvieši cer un gaida visu no citiem, bet negatavojas jau laikus ilgām un sikstam nacionalam darbam trimda. Atkal notiek bezjēdzīga klanisanas, pateikšanas (par ko?), tautisku skivju un cimdu pasniegsana dazadiem visai apsaubamas kvalitātes ieredņiem.

Pasu sanaksmes tiek izkliegtas apbruzatas patriotiskas frazes, bet majas ar saviem berniem „patrioti” buldure svesvaloda, reizem zelojoties, ka jāuna paaudze neprot latviski. Nekas ta neatklāj istas nacionalas apziņas trukumu, ka sis nozelojamais apstaklis.

Pats budams intelektuali nedross, trimdas latvietis gluži dabiski jut stipras aizdomas pret latviešu intelektuaļu saujiņu. Uz viņiem nevien ka neklausas, bet viņus ari dazada veida megināts kompromitet un pat izstumt no latviešu sabiedribas. Mums ir organizācijas, kas liela mera no si „nelatviska” elementa jau atbrivojusas. Pec tam dzirdama zelo-

sanas, ka musu organizāciju darbs, musu sanaksmes norisinoties zema līmeni, nespejot ieinteresēt jauno paaudzi.

Trimdas skolas ilgu laiku tika stastits par rijām un kletinām, bet nevis par to, kas ir reāls un aktuāls. Par varitem centas jaunatni atturet no saskares ar notikumu attistību un dazadajam problemam Latvija, baidoties, ka ta varetu „samaitaties”. Pieredze radījusi, ka tiesi tie jaunieši, kas varejusi iepazīties ar latviešu likteni padomju rezimā, ar patiesu interesi pieversusies latviešu problemam.

Katrai trimdas sabiedrībai draud iekonservesanas un stagnācija. To apzinoties, mes varbut varetu sos draudus zināma mera reducet. Mums tapec nevajadzētu ari vienmer un visur meklet atbalstu pie visreakcionarākajam aprindām, kurām bieži vien nav ne lielakas ietekmes, ne nakotnes, bet kas mus pasus var tikai kompromitet.

Vajadzētu apzināties, ka visai daudz cilvēku, nespedami un neprazdami darīt ko nopietnu un konstruktīvu, aizpilda savu dzīvi ar to, ka viņi „izvers iekšejo cīņu” - mekle dazādus „iekšejos ienaidniekus” un noņemas ar apkarosanu. Un kas mekle, tas vienmer kaut ko atrod. Sis nozelojamais (kaut peksņi varbut saprotamas) izdarības tomer nevajadzētu veicināt un atbalstīt.

Jautrais pāris apsveic
Sani un Andreju Upeniekus
ar meitas SARMAS piedzimšanu
1978. g. 11. jūlijā, Sidnejā

ZINĀS KOPKORA DZIESMA

6. Vispārējo ASV latviešu Dziesmu svētku kopkorī dziedāja ap 600 dziedātāju, bet tautas deju lieluzvedumā dejoja pāri 1200 dejojāji.

Ritenītis svinēja savu 25 gadu jubileju 15. jūlijā ballē Melburnas Latviešu namā. Tā kā nekā slikta nesam dzirdējuši, tad pieņemam, ka labi gāja.

6. Vispārējo ASV latviešu Dziesmu svētku Kopkora koncerts ilga 4½ stundas, no kurām tikai ap 2 stundas bija dziedāšana, pārējo laiku veltot runām.

Daugavieši/Sakta gatavo savām meitenēm vienādus Alsungas tautas tērpus.

Jautrā pāra dejojājiem Sanei un Andrejam Upeniekiem 11. jūlijā piedzima meita, Sarma.

29. Kultūras dienu rīcības komiteja nolēmusi aicināt Rakstnieku rītā piedalīties Dr Vairu Viķi-Freibergu un rakstnieku Jāni Klīdzēju. Ir cerēts, ka abi varēs piedalīties arī 12. Jaunatnes kursos un citos sarīkojumos Austrālijā.

Saules jostas ansambļa loterijas pirmais laimests būs \$500 vērtībā Austrālijas opāls.

Latviešu katoļu biedrības Austrālijā žurnālā Gredzens iespiestas jau 3 daļas Māras Siksnas sērijas Rotas.

29. Kultūras dienu Atklāšanas, Garīgā un Kopkoru koncertos aicināta spēlēt ērģelniece Anita Rundāne, no Kanadas.

Sidnejas latviešu nama pārvaldnieks, Jautrā pāra dejojājs Pēters Pincers pārdzīvojis briesmu lietas. 19. jūlija naktī Latviešu namā ielauzās zagļi. Nolaupītas gleznas un sienas pulkstenis.

5. Vispasaules latviešu jaunatnes kongress notiks 1981. gadā Austrālijā.

Dzirdēts, ka Adelaidē dibināta 4. tautas deju kopa.

6. Vispārējo ASV latviešu Dziesmu svētku Tautas deju lieluzvedums notika Boston Gardens hokeja laukumā.

KANBERAS

SPRIGULĪŠI

Maija

Dagmāra

Astrīda

Valda

Maija

Anita

Ilze

Dace

Laura

Maruta

Ilona

Anita

Silvija

Margita

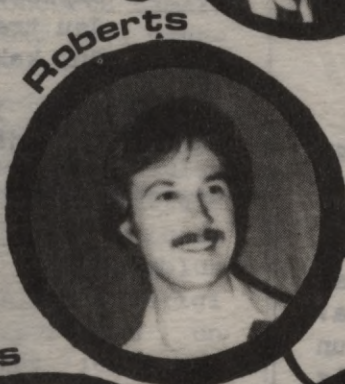
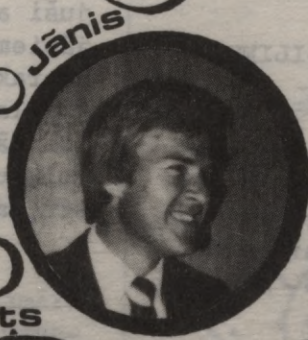

Māra

...un pašā vidū, mūsu Skaidrīte!

KANBERAS SPRIGULĪŠI

Kristaps!!

PA DEJAS CEĻU AR ULDI SILIŅU

Senās latvietes ir bijušas trakas rakstītājas. Kad nav bijis pie rokas papīrs, viņas rakstījušas uz nezdodziņiem, villainēm, vaināgiem, blūzēm, jostām un pat uz bāliņa kumeliņa.

Rakstīdama norakstīju
Es bāliņa kumeliņa.

Vai jūs varat iedomāties bāliņa pārsteigumu, ieraugot savu zirgu. Uz kakla uzrakstīts: „Šis gals iet pa priekšu!” Uz dibena: „Jānis mīl Laimu. Pēteris ir pākis! Vai tev patīk zirgāboli?” Uz rumpja: „Kā tev patīk mans skats, figūra un es pats?” Bāliņš nogrābj mūsu aiz bizēm un blauj: „Ko tu esi izdarījusi ar manu zirgu, mulķa desa tāda? Ja tev nav ko darīt, tad noraksti man kara karodziņu vai ko nebūt!”

Tad ievērojis uzrakstu krāsu, viņš gandrīz izlec no biksēm

„Raksti zilu vai sarkanu, bet ne ar melnu tušu! Kā es to lopu dabūšu tīru?”

Bet atstāsim kumeli bāliņam un zaļajām ziepēm.

Liela vērība ir tikusi veltīta cimdu rakstiem. Ja meitai puisis patīk, viņa tūlīt tam dāvina cimds.

Puisim devu cimdu pāri,
Lai pupiņus apraudzīja.

Kāpēc cimds? - Praktisku iemeslu dēļ.

Es savam brūtgānam
Raibus cimds noadīju,
Lai tas man neiebāza
Plikas rokas azotē.

Bez rakstiem ir bijusi pazīstama arī tetovēšana:

Rakstīdama kreklus šuvu,
Rakstīdama nēzdodziņus,
Rakstīt vien norakstīju
Sav' maizītes arājiņu.

Kā redzam, tad arī ir staigājuši apkārt kā bilžu grāmatas. Te jāpiemin, ka tautietis nav mācējis ne rakstīt, ne lasīt, un viņam bijis jāpaļaujas uz tautietes goda prātu, lai tā nesarakstītu uz viņa visādas mulķības. Ja puisis nebija ar rakstu darbiem apmierināts, tad

Pirmo dienu, otru dienu
Sapliķēju līgaviņu.
Jau trešdien, ceturtdien
Guļ kaktā vaidēdama.

Kaut kā jau tie sievieši uz „šaurā” ceļa jānotur.

Lasīts...

Jaunā Gaita 118 par Londonas Dziesmu svētkiem.

Ja simfoniskais koncerts samērā vāji apmeklēts, tautisko deju uzvedums "Daba, darbs, dzīve" tai pašā telpā nākamās dienas pēcpusdienā izpārdots. Laikam gan Minsteres "Mičotāju" un Austrālijas "Saules jostas" ietekmē sarīkojuma vadītājs Viktors Grigulis iekļāvis teicami līdzsvarotos diž- un savansambļus kopējā episkā stāstījumā, jo bagātīgi izmantojot krāsu diapozitīvu un "gaismas ērģeļu" radītās iespējas. Šoreiz arī mūzika, pretēji iepriekšējo svētku vinoperetveidīgajai, pieskaņojās dejas soļu un krāšņo tautas tērpu gaisotnei. Paldies Mārai Ezerkalnai un viņas vadītajam ansamblim par celmlaužu darbu! Līdz nākamajai reizei jāattīsta tā aroda prasme - intonācija (!!!), dažādo instrumentu grupu samēri, instrumentēšanas tehnika. Nereti stabuļu meldiņi ir izsamisuši cīkstējās ar altraga, eufonija un fagota pavadbalsīm. Kur palika „sitsektors”?

CIEMOS PIE ULŽA SILIŅA

Pazīstamais Sidnejas teātra aktieris un humorists ULDIS SILIŅŠ viesosies ar savu vienvīra humora programmu no š.g. 8. septembra līdz 5. oktobrim ASV, Kanadā un Eiropā.

Šī būs reta izdevība Amerikas un Eiropas tautiešiem noklausīties šo vitālo un asprātīgo viesi

Losandželosā
Sanfrancisko
Portlandē
Toronto
Čikagā
Lundā
Geteborgā
Eskilstunā
Upsalā
Stokholmā
Minsterē.

LJAA valde

1978./1979. gadam

Priekšsēde

Lauma Treimane

87 Edward St
SYLVANIA, NSW 2034
Tālr.: (02) 522-7864

Vicpriekšsēdis

Jānis Čečiņš

101 Camden St
FAIRFIELD, NSW 2165
Tālr.: (02) 727-8053 (m)
(02) 2-0934 ext 317 (d)

Kasiere

Andra Rone

4 Wilona Ave
GREENWICH, NSW 2065
Tālr.: (02) 43-4637

Sekretāri

Pēters Pincers

32-34 Parnell St
STRATHFIELD, NSW 2135
Tālr.: (02) 74-8500

Māris Bruzgulis

22 Oxford St
BURWOOD, NSW 2134

Biedrzīne

Māra Rozīte

177 Arundel St
GLEBE, NSW 2037

Sidnejas nodaļa

Edgars Štubis

11 Breasley Ave
YAGOONA, NSW 2199
Tālr.: (02) 70-6025

Melburnas nodaļa

Zinta Ozoliņa

13 Vista Ave
SOUTH BELGRAVE, Vic 3160
Tālr.: (03) 754-4276

Adelaides nodaļa

Francis Svilāns

3 Grantley Ave
DAW PARK, S.A. 5041

ALTDK vadītāji

ADRESES MAINA

AUSEKLĪTIS

Maruta Šmita

11 Cairns St
NORWOOD, S.A. 5067
Tel. (08) 332-7227.

KALENDĀRS

1978. gadā

25. novembrī Saules jostas ansambļa *Mārietas dziesma* pirmizrāde, Kanberā.
9. decembrī Saules jostas ansambļa *Mārietas dziesma* izrāde, Sidnejā.
no 26. - 31. decembrim Austrālijas latviešu 28. Kultūras dienas, Adelaidē.
27. decembrī Pirmais tautas deju mēģinājums, Adelaidē.
29. decembrī Otrais tautas deju mēģinājums un Tautas deju uzvedums, Adelaidē.
31. decembrī Saules jostas ansambļa *Mārietas dziesma* izrāde, Adelaidē.

1979. gadā

2. un 3. janvārī ALTDK tautas deju seminārs, Adelaidē.
no 2. - 12. janvārim Austrālijas latviešu 11. Jaunatnes kursi, Adelaidē.
no 10. - 30. janvārim Vasaras Vidusskola, Adelaidē.
18. martā Saules jostas ansambļa *Mārietas dziesma* izrāde, Melburnā.
maijā Austrālijas latviešu 18. Jaunatnes dienas, Adelaidē.
maijā un jūnijā Saules jostas ansambļa *Mārietas dziesma* izrādes, ASV un Kanadā.
19. jūnijā Saules jostas ansambļa *Mārietas dziesma* izrāde, Gotlande.
no 19. - 23. jūnijam Pasaules brīvo latviešu Dziesmu dienas, Gotlandē.
no 26. - 31. decembrim Austrālijas latviešu 29. Kultūras dienas, Sidnejā.

1980. gadā

- janvārī ALTDK tautas deju seminārs, Sidnejā.
janvārī Austrālijas latviešu 12. Jaunatnes kursi, Sidnejā.
janvārī Vasaras Vidusskola, Adelaidē.
maijā Austrālijas latviešu 19. Jaunatnes dienas, Melburnā.

